

Gofal Brys ac Argyfwng: Trefniadau ar gyfer Rheoli Galw – Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr

Dyddiad cyhoeddi: Gorffennaf 2025

Cyfeirnod y ddogfen: 4989A2025

Mae'r ddogfen hon wedi'i pharatoi at ddefnydd mewnol Bwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr fel rhan o'r gwaith a gyflawnir/i'w gyflawni yn unol â swyddogaethau statudol.

Mae gan yr Archwilydd Cyffredinol ystod eang o swyddogaethau archwilio a swyddogaethau cysylltiedig, gan gynnwys archwilio cyfrifon cyrff GIG Cymru, ac adrodd i'r Senedd ar sut mae wedi gwneud trefniadau priodol ar gyfer sicrhau ei fod yn defnyddio adnoddau yn ddarvoudus, yn effeithlon ac yn effeithiol. Mae'r Archwilydd Cyffredinol yn ymgymryd â'i waith gan ddefnyddio staff ac adnoddau eraill a ddarperir gan Swyddfa Archwilio Cymru, sy'n fwrdd statudol a sefydlwyd at y diben hwnnw ac i fonitro a chynghori'r Archwilydd Cyffredinol.

Archwilio Cymru yw'r enw cydweithredol anstatudol ar gyfer Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru, sy'n endidau cyfreithiol ar wahân, pob un â'i swyddogaethau cyfreithiol eu hunain fel y disgrifir uchod. Nid yw Archwilio Cymru yn endid cyfreithiol ac nid oes ganddo unrhyw swyddogaethau ei hun.

© Archwilydd Cyffredinol Cymru 2020. Ni dderbynnir unrhyw atebolrwydd gan yr Archwilydd Cyffredinol na staff Swyddfa Archwilio Cymru mewn perthynas ag unrhyw aelod, cyfarwyddwr, swyddog, neu weithiwr arall yn eu rhinwedd unigol, neu unrhyw drydydd parti, mewn perthynas â'r adroddiad hwn.

Os derbynnir cais am wybodaeth y gall y ddogfen hon fod yn berthnasol iddo, tynnir sylw at y Cod Ymarfer a gyhoeddwyd o dan adran 45 o Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth 2000. Mae'r Cod adran 45 yn nodi'r arfer o ran ymdrin â cheisiadau a ddisgwylir gan awdurdodau cyhoeddus, gan gynnwys ymgynghori â thrydydd partion perthnasol. Mewn perthynas â'r ddogfen hon, mae Archwilydd Cyffredinol Cymru a Swyddfa Archwilio Cymru yn drydydd partion perthnasol. Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynghylch datgelu neu aildddefnyddio'r ddogfen hon at Archwilio Cymru yn swyddog.gwybodaeth@archwilio.cymru.

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi. We welcome correspondence and telephone calls in Welsh and English. Corresponding in Welsh will not lead to delay.

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg. This document is also available in English.

Cynnwys

Ynglŷn â'r adroddiad hwn	4
Ffeithiau allweddol	5
Canfyddiadau allweddol	7
Argymhellion	9
Adroddiad manwl	
Trefniadau cynllunio	12
Cael gafael ar wasanaethau	15
Trefniadau craffu a monitro	29
Atodiadau	
Atodiad 1 – dulliau archwilio	33
Atodiad 2 – meini prawf archwilio	35
Atodiad 3 – ymateb y rheolwyr	38

Crynodeb o'r adroddiad

Ynglŷn â'r adroddiad hwn

- 1 Mae'r adroddiad hwn yn nodi canfyddiadau adolygiad 2024 yr Archwilydd Cyffredinol o'r trefniadau ar gyfer rheoli'r galw am ofal brys a gofal argyfwng ym Mwrdd Iechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr (y Bwrdd Iechyd). Mae'r gwaith yn ail gam rhaglen waith sy'n canolbwyntio ar sawl elfen o'r system gofal brys ac argyfwng yng Nghymru. Mae'r cam cyntaf, a oedd yn archwilio cynllunio rhyddhau ac effaith llif cleifion ar ofal brys ac argyfwng, yn cael ei adrodd ar wahân.
- 2 Mae ein dull yn cydnabod bod y system gofal brys ac argyfwng yn gymhleth, gyda llawer o wahanol sefydliadau angen gweithio gyda'i gilydd i ddarparu gofal brys ac argyfwng ac i sicrhau bod y system ehangach yn gweithredu'n effeithiol ac yn effeithlon. Mae Rhaglen Chwe Nod Llywodraeth Cymru ar gyfer Gofal Brys ac Argyfwng (Rhaglen Chwe Nod) a lansiwyd yn 2021, yn darparu'r cyd-destun ar gyfer ein gwaith. Ar adeg ein gwaith, roedd y system gofal brys ac argyfwng yng Nghymru yn parhau i fod o dan bwysau sylweddol.
- 3 Mae ein gwaith wedi archwilio trefniadau'r Bwrdd Iechyd ar gyfer rheoli'r galw am ofal brys ac argyfwng i leihau pwysau diangen ar y system. Ymgwymerwyd â'r gwaith i helpu i gyflawni dyletswyddau statudol yr Archwilydd Cyffredinol o dan Adran 61 o Ddeddf Archwilio Cyhoeddus (Cymru) 2004 i fod yn fodlon bod gan y Bwrdd Iechyd drefniadau priodol ar waith i sicrhau ei fod yn defnyddio adnoddau yn ddarbodus, yn effeithlon ac yn effeithiol.
- 4 Fe wnaethom ymgymryd â'n gwaith yn ystod blwyddyn ariannol 2024-25. Mae'r dulliau archwilio a'r meini prawf a ddefnyddiwyd gennym i gyflawni ein gwaith wedi'u crynhoi yn **Atodiadau 1 a 2**.

Ffeithiau a ffigurau allweddol

Gwasanaethau Gofal Sylfaenol	
809	Nifer yr apwyntiadau brys ac aciwt i feddygon teulu ¹ sydd ar gael bob dydd fesul 100,000 o brif boblogaeth meddygon teulu ym mis Mawrth 2025 o'i gymharu â chyfartaledd Cymru gyfan o 751. Mae hyn yn ostyngiad o 7.6% ers mis Mawrth 2023.
901	Nifer y cysylltiadau meddygon teulu y tu allan i oriau y mis fesul 100,000 o brif boblogaeth meddygon teulu ym mis Gorffennaf 2024 o'i gymharu â chyfartaledd Cymru gyfan o 973.
341	Nifer y cysylltiadau y mis yn y Ganolfan Gofal Sylfaenol Brys fesul 100,000 o brif boblogaeth meddygon teulu ym mis Mawrth 2025 o'i gymharu â chyfartaledd Cymru gyfan o 433.

Gwasanaethau Ambiwylans	
100%	Cynnydd mewn galwadau ambiwlans Categori A (coch) rhwng Mawrth 2019 a Mawrth 2025 o'i gymharu â chyfartaledd Cymru gyfan o 127%.
48%	Galwadau ambiwlans Categori A (coch) yr ymatebwyd iddynt o fewn wyth munud ym mis Mawrth 2025, o'i gymharu â chyfartaledd Cymru gyfan o 50% a tharged cenedlaethol o 65%. Mae hyn yn ostyngiad o 37% ers mis Mawrth 2019.
10%	Cleifion a drosglwyddwyd o griwiau ambiwlans i'r adran achosion brys o fewn 15 munud ar ôl cyrraedd ym mis Mawrth 2025, o'i gymharu â chyfartaledd Cymru gyfan o 14% a tharged cenedlaethol o 100%. Mae hyn yn ostyngiad o 125% ers mis Mawrth 2019.

¹ Diffinnir apwyntiadau brys ac aciwt fel apwyntiadau ar gyfer cyflyrau brys neu aciwt sydd wedi digwydd dros y tymor byr.

Gwasanaethau Ysbyty

9%

Cynnydd yn nifer y presenoldeb yn Adrannau Brys y Bwrdd Iechyd rhwng Mawrth 2019 a Mawrth 2025, o'i gymharu â chynnydd o 8% ar gyfartaledd Cymru gyfan.

3763

Nifer y bobl sy'n aros mwy na 12 awr yn Adrannau Brys y Bwrdd Iechyd ym mis Mawrth 2025. Mae hyn yn gynnydd o 79% ers mis Mawrth 2019.

07:46 awr

Amser cyfartalog a dreuliwyd yn Adrannau Brys y Bwrdd Iechyd ym mis Mawrth 2025, o'i gymharu â chyfartaledd Cymru gyfan o 5 awr a 27 munud. Mae hyn yn gynnydd o 2 awr, 56 munud ers mis Mawrth 2019.

241

Nifer y bobl a fynychodd yr unedau Gofal Brys yr Un Dydd fesul 100,000 pen o'r boblogaeth ym mis Mawrth 2025 o'i gymharu â chyfartaledd Cymru gyfan o 278.

Cyllid

£92.6m

Arian ychwanegol a ddyrannwyd i'r Bwrdd Iechyd ar gyfer y cyfnod 2022-25 i adennill gofal cynlluniedig a brys ac argyfwng yn ychwanegol at gyllid craidd y Bwrdd Iechyd.

£5.7m

Arian ychwanegol yn ystod y flwyddyn a dderbyniwyd gan y Bwrdd Iechyd yn 2023-24, a 2024-25 i gefnogi cyflawni uchelgeisiau'r Rhaglen Chwe Nod.

Negeseuon allweddol

Casgliad cyffredinol

- 5 Ar y cyfan, gwelsom, **er bod cynlluniau ar gyfer rheoli galw am ofal brys ac argyfwng yn parhau i ddatblygu, mae perfformiad yn parhau i fod yn hynod heriol ac mae angen cryfhau trefniadau ar gyfer rheoli risgiau, sy'n dangos y defnydd o gyllid ychwanegol ac ymgysylltu â chleifion a staff.**

Canfyddiadau allweddol

Trefniadau cynllunio

- 6 Mae'r Bwrdd Iechyd yn datblygu ei ddull cynllunio ar gyfer gweithredu'r Rhaglen Chwe Nod i reoli'r galw am ofal brys ac argyfwng yn well. Mae cynlluniau'n cyd-fynd â gofynion y Rhaglen Chwe Nod trwy nodi camau gweithredu fel datblygu ei unedau Gofal Brys yr Un Dydd a chryfhau llwybrau ymhellach ar gyfer achosion galw uchel fel problemau anadlu. Fodd bynnag, er bod gan y Bwrdd Iechyd fynediad at ystod o ddata gweithredol, nid yw'r cynlluniau yn dangos sut mae data wedi'i ddefnyddio i lywio ei gynlluniau strategol ar gyfer gwasanaethau gofal brys ac argyfwng.
- 7 Mae cynlluniau yn nodi risgiau allweddol, gan gynnwys y rhai sy'n gysylltiedig â heriau gweithlu ac adnoddau, yn ogystal â chamau lliniaru, er bod angen sicrhau bod camau lliniaru yn ddigon cadarn a bod risgiau wedi nodi perchnogion a thargedau. Fodd bynnag, nid yw'r cynlluniau yn ddigon clir ynghylch sut y byddant yn cael eu hadnoddau. Nid yw'r cynlluniau yn nodi'r lefelau staffio angenrheidiol ac nid oes eglurder ynghylch sut y bydd modelau newydd yn cael eu hariannu yn y tymor canolig i'r tymor hwy. Mae lle hefyd i sicrhau bod camau sy'n digwydd ar lefelau Cymuned Iechyd Integredig mwy lleol yn cael eu halinio â Chynllun Chwe Nod corfforaethol y Bwrdd Iechyd.

Cael gafael ar wasanaethau

- 8 Fe wnaethom ganfod nad oes gan y Bwrdd Iechyd gynllun cyfathrebu ffurfiol ar gyfer ei ryngweithio â'r cyhoedd, staff a rhanddeiliaid ynghylch gofal brys ac argyfwng. Mae'r Bwrdd Iechyd yn darparu gwybodaeth i'r cyhoedd trwy ei wefan a'i lwyfannau cyfryngau cymdeithasol. Fodd bynnag, mae adborth yn ystod ein hadolygiad, yn ogystal â gan Llais, yn dangos bod angen cryfhau negeseuon cyhoeddus ymhellach am ddiben gwasanaethau a sut i gael mynediad atynt. Er enghraifft, gwelsom gyfle i gryfhau'r wybodaeth sydd ar gael trwy'r Bwrdd Iechyd, gwefannau meddygon teulu a deintyddol.
- 9 Gwelsom hefyd ymgysylltiad staff anghyson ynghylch diweddariadau i newidiadau gwasanaeth a chyflenwi. Mae staff ambiwlans yn delio â chyfraddau is o alwadau 999 a 111 gwledig ar draws y Bwrdd Iechyd o'i gymharu ag ardaloedd eraill yng

Nghymru. Mae cyfleoedd hefyd i nodi mecanweithiau atgyfeirio pellach a allai gyfeirio cleifion at eu gwasanaeth gofynnol mewn ffordd fwy effeithlon. Yn ogystal, nid oes gan y Bwrdd lechyd fecanwaith ar hyn o bryd i gadw cyfeiriadur gwasanaeth Ymddiriedolaeth GIG Gwasanaethau Ambiwlans Cymru (YGAC) yn gyfredol. Fodd bynnag, mae parafeddygon yn trin cyfraddau uwch yn y gymuned yn ardal y Bwrdd lechyd nag ar draws Cymru.

- 10 Mae'r Bwrdd lechyd wedi sefydlu unedau Gofal Argyfwng yr Un Diwrnod i ddarparu asesiadau a thriniaethau brys heb dderbyniadau dros nos. Rhwng Ebrill 2024 a Mawrth 2025, i'r rhai sy'n mynychu unedau Gofal Argyfwng yr Un Diwrnod mae cyfraddau rhyddhau uchel ar y cyfan, sy'n dangos defnydd effeithiol o'r unedau. Fodd bynnag, mae atgyfeiriadau i unedau Gofal Argyfwng yr Un Diwrnod trwy griwiau ambiwlans yn isel, sy'n dangos diffyg cydymffurfiaeth â meini prawf atgyfeirio cenedlaethol ar gyfer uned Gofal Argyfwng yr Un Diwrnod. Mae'r Bwrdd lechyd hefyd wedi sefydlu Canolfannau Gofal Sylfaenol Brys i drin cleifion ag anghenion brys sylfaenol a chreu capasiti ychwanegol i feddygon teulu. Er bod datblygiad Canolfannau Gofal Sylfaenol Brys wedi'i groesawu yn y Bwrdd lechyd, mae cyfleoedd o hyd i wneud y mwyaf o gyfraddau cyswllt, sy'n is yn y Bwrdd lechyd o'i gymharu â chyfraddau Cymru gyfan.
- 11 Mae data yn dangos bod y galw yn cynyddu mewn perthynas â galwadau coch i 999 yn ogystal â thrwy bresenoldeb i Adrannau Brys. Mae cyfraddau cludo wedi parhau i fod yn sefydlog i raddau helaeth, sy'n awgrymu bod gweithgarwch y Bwrdd lechyd yn cynnal lefelau perfformiad er gwaethaf y galw cynyddol. Fodd bynnag, ychydig iawn o gleifion sy'n cael eu cludo i Unedau Mân Anafiadau, gyda gwelededd isel o'r metrig hwn ar lefel gorfforaethol. Mae oedi trosglwyddo yn parhau i fod ar lefelau uchel annerbyniol, sy'n debygol o fod yn achosi niwed i gleifion, i'r cleifion sy'n aros i gael eu trosglwyddo i'r ysbyty, yn ogystal ag i gleifion yn y gymuned sy'n aros am ymateb ambiwlans. Mae data'n dangos lefelau cynyddol o bresenoldeb i adrannau brys y Bwrdd lechyd, ac o ganlyniad, amseroedd aros hirach i gleifion gael eu gweld. Er gwaethaf gostyngiad cyffredinol mewn lefelau aciwtedd ar gyfer cleifion sy'n defnyddio adrannau brys, mae'r Bwrdd lechyd yn cyfaddef cyfraddau uwch o gleifion na rhanbarthau eraill yng Nghymru, gan awgrymu cyfleoedd pellach i ddiwallu rhai anghenion cleifion drwy wasanaethau amgen.

Trefniadau craffu a monitro

- 12 Mae gan y Bwrdd lechyd gyfoeth o wybodaeth i'w alluogi i olrhain ac adrodd am y defnydd o wasanaethau gofal brys ac argyfwng. Er bod y Bwrdd lechyd yn ceisio rhywfaint o adborth gan gleifion, mae cyfraddau ymateb yn isel sy'n gwneud y canfyddiadau yn annibynadwy. Nid yw chwaith yn glir sut mae'r Bwrdd lechyd yn defnyddio'r adborth hwn i wella gwasanaethau. Ar ben hynny, ni chanfuom unrhyw dystiolaeth bod y Bwrdd lechyd yn casglu adborth staff.
- 13 Mae goruchwyliaeth weithredol a chorfforaethol rheolaidd o berfformiad a chynnydd cynllun. Fodd bynnag, mae angen adrodd yn gliriach ar y defnydd o gyllid ychwanegol o fewn y Bwrdd lechyd.

Argymhellion

14 Mae **Arddangosyn 1** yn manylu ar yr argymhellion sy'n deillio o'n gwaith. Mae ymateb y Bwrdd lechyd i'n hargymhellion wedi'i grynhoi yn **Atodiad 3**.

Arddangosyn 1: argymhellion

Argymhellion	
Nodi data a ddefnyddir i lywio cynlluniau ar gyfer gofal brys ac argyfwng	
A1	Er mwyn sicrhau bod blaenoriaethau yn adlewyrchu ac yn alinio â gwybodaeth gyfredol fel galw am wasanaethau, capasiti gwasanaeth a phwysau demograffig yn y dyfodol, dylai'r Bwrdd lechyd nodi'r data a ddefnyddir yn glir i lywio ei gynlluniau ar gyfer gofal brys ac argyfwng (Arddangosyn 2).
Rheoli risg o fewn cynlluniau	
A2	Er mwyn cryfhau rheoli risg, dylai'r Bwrdd lechyd sicrhau bod gan yr holl risgiau a nodir mewn cynlluniau gofal brys ac argyfwng berchnogion risg, sgoriau a thargedau clir yn ogystal â chatau lliniaru cadarn (Arddangosyn 2).
Aliniad rhwng Cymuned lechyd Integredig a chynlluniau gofal brys ac argyfwng corfforaethol	
A3	Er mwyn sicrhau bod y camau gweithredu sy'n digwydd o fewn Cymunedau lechyd Integredig yn cyd-fynd â gweledigaeth gorfforaethol y Bwrdd lechyd, dylai ddatblygu cynlluniau cyflawni'r Gymuned lechyd Integredig i weithredu gweledigaeth y Cynllun Chwe Nod corfforaethol sy'n nodi dull cyson o olrhain perfformiad y cynllun gofal brys ac argyfwng cyffredinol ar draws pob ardal Cymuned lechyd Integredig (Arddangosyn 2).
Adnoddau cynlluniau gofal brys ac argyfwng	
A4	Er mwyn darparu eglurder ynghylch sut y bydd mentrau'n cael eu hariannu y tu hwnt i'r cylch cynllun blynyddol, dylai'r Bwrdd lechyd sicrhau bod ei gynlluniau ar gyfer gofal brys ac argyfwng yn nodi anghenion cyllido yn glir ar gyfer y blynyddoedd presennol a'r blynyddoedd i ddod, yn ogystal â nodi'r ffynonellau cyllid (Arddangosyn 2).

- A5 Er mwyn cefnogi cyflawni uchelgeisiau ei gynlluniau gofal brys ac argyfwng, dylai'r Bwrdd lechyd nodi gofynion y gweithlu presennol a'r dyfodol yn glir (**Arddangosyn 2**).

Gwella gwybodaeth am wasanaethau amgen

- A6 Er mwyn helpu i arwain cleifion i'r gwasanaeth mwyaf priodol ar gyfer eu hanghenion, dylai gwefan y Bwrdd lechyd gynnwys cyngor ar gyflyrau brys allweddol, megis anhawster anadlu, poen yn y frest neu frech (**Paragraff 26**)
- A7 Er mwyn helpu i fynd i'r afael â'r galw am ofal brys, dylai'r Bwrdd lechyd sicrhau bod meddygon teulu a phractisiau deintyddol yn darparu gwybodaeth glir, hygyrch am wasanaethau gofal brys ac argyfwng ar eu gwefannau a chynnal archwiliad yn y dyfodol i sicrhau cydymffurfiaeth (**Paragraff 28**).
- A8 Er mwyn cefnogi dealltwriaeth staff a'r cyhoedd o ehangder y gwasanaethau brys ac achosion brys o fewn y Bwrdd lechyd, a sut i gael mynediad atynt, dylai'r Bwrdd lechyd ddatblygu cynllun cyfathrebu ar gyfer gwasanaethau gofal brys ac argyfwng (**Paragraff 33**).
- A9 Er mwyn helpu staff iechyd a gofal i gyfeirio at atgyfeirio pobl yn ddigonol at y gwasanaethau gofal brys ac argyfwng cywir, dylai'r Bwrdd lechyd sefydlu mecanwaith i gadw Cyfeiriadur Gwasanaethau YGAC yn gyfredol, sy'n cynnwys adnabod swyddog sydd â chyfrifoldeb arweiniol am y dasg hon (**Paragraff 37**).

Elwa i'r eithaf ar y defnydd o Ofal Argyfwng yr Un Diwrnod a'r Canolfannau Gofal Sylfaenol Brys

- A10 Er mwyn sicrhau cydymffurfiaeth â'r meini prawf a'r canllawiau atgyfeirio i unedau Gofal Argyfwng yr Un Diwrnod cenedlaethol, dylai'r Bwrdd lechyd gynnal archwiliad o'i ddata unedau Gofal Argyfwng yr Un Diwrnod ac adrodd ar y canlyniadau i'r pwyllgor priodol (**Paragraff 52**).
- A11 Er mwyn sicrhau bod Canolfannau Gofal Sylfaenol Brys yn cael eu defnyddio i'r eithaf, dylai'r Bwrdd lechyd:
- 9.1 Weithio gyda phartneriaid allweddol, gan gynnwys meddygon teulu ac arweinwyr yr Adran Achosion Brys, i adolygu meini prawf atgyfeirio Canolfannau Gofal Sylfaenol Brys.
 - 9.2 Sicrhau bod meini prawf atgyfeirio Canolfannau Gofal Sylfaenol Brys yn cael eu cyfathrebu'n dda ac yn hygyrch i staff perthnasol, ar ôl iddynt gael eu cytuno (**Paragraff 56**)

Gwneud y defnydd mwyaf o Unedau Môn Anafiadau

- A12 Er mwyn deall pa mor dda y mae'n defnyddio Unedau Môn Anafiadau ac i nodi cyfleoedd pellach i wneud y mwyaf o'r gwasanaeth hwn, dylai'r Bwrdd

lechyd gynnwys metrigau ar gyfraddau presenoldeb a throsglwyddo i'w unedau mân anafiadau a'i unedau asesu meddygol mewn adroddiadau i'r Pwyllgor Cyllid a Pherfformiad (**paragraff 62**).

Gwella adborth staff a chleifion

- A13 Er mwyn sicrhau bod cynlluniau ar gyfer gofal brys ac achos brys yn cael eu llywio gan brofiad cleifion yn y dyfodol, dylai'r Bwrdd lechyd ddangos yn glir sut mae wedi ystyried adborth cleifion o fewn y naratif (**Arddangosyn 9**).
- A14 Er mwyn gwella'r ddealltwriaeth o sut mae gwasanaethau'n gweithio, a nodi gwendidau posibl neu ddysgu o newidiadau diweddar, dylai'r Bwrdd lechyd gyflwyno mecanweithiau rheolaidd ar gyfer adborth staff ar wasanaethau gofal brys ac argyfwng. Dylai hyn gynnwys adborth gan bartneriaid allweddol gan gynnwys staff gofal sylfaenol a'r YGAC (**Arddangosyn 9**).

Adrodd am wariant cyllid ychwanegol ar gyfer gwasanaethau Gofal Brys ac mewn Argyfwng

- A15 Er mwyn cynyddu tryloywder a chryfhau sicrwydd bod arian a ddyrannwyd i'r Bwrdd lechyd ar gyfer gofal brys ac argyfwng yn cael ei wario'n ddoeth, dylai'r Bwrdd lechyd gynnwys gwybodaeth am ei ddefnydd o gyllid ychwanegol mewn adroddiadau cyllid rheolaidd i'r Pwyllgor Perfformiad, Cyllid a Llywodraethu Gwybodaeth. Dylai hyn gynnwys defnyddio arian y Gronfa Chwe Nod, Ymhellach yn Gyflymach a Chronfa Integreiddio Rhanbarthol (**Arddangosyn 10**).

Adroddiad Manwl

Trefniadau cynllunio

- 15 Mae'r adran hon yn ystyried a oes gan y Bwrdd lechyd gynlluniau cadarn ar waith i reoli'r galw am wasanaethau gofal brys ac argyfwng. Roeddem yn chwilio yn benodol am dystiolaeth o gynlluniau sy'n:
- rhoi gwybod am wybodaeth berthnasol a chyfredol;
 - nodi a cheisio mynd i'r afael â risgiau allweddol sy'n gysylltiedig â gwasanaethau gofal brys ac argyfwng;
 - alinio â gofynion y Rhaglen Chwe Nod, ac yn nodi'n glir sut y bydd llwybrau clinigol amgen yn gweithio; a
 - nodi'r lefelau presennol a gofynnol o adnoddau a staffio i gyflawni'r uchelgeisiau arfaethedig.
- 16 Fe wnaethom adolygu dwy fersiwn o Gynllun Drafft Cyflawni Chwe Nod ar gyfer Gofal Brys ac Argyfwng y Bwrdd lechyd 2024-25² (y Cynllun Chwe Nod), un a ddatblygwyd ym mis Ebrill 2024 a fersiwn wedi'i diweddarau o fis Tachwedd 2024. Fe wnaethom hefyd adolygu Cynllun Blyneddol y Bwrdd lechyd 2024-25 a'i gynllun gwytnwch gaeaf, y ddau ohonynt wedi'u cymeradwyo gan y Bwrdd (ym mis Mawrth a Thachwedd 2024).
- 17 Fe wnaethom ganfod, **er bod cynlluniau ar gyfer rheoli galw yn parhau i ddatblygu, bod angen i'r Bwrdd lechyd gryfhau ei ymagwedd at reoli risgiau a disgrifio sut y bydd yn darparu adnoddau ar gyfer y cynlluniau.**
- 18 Crynhoir canfyddiadau ein hadolygiad o'r cynlluniau hyn yn **Arddangosyn 2**.

Arddangosyn 2: ymagwedd at gynllunio gwasanaethau gofal brys ac argyfwng.

Cwestiwn archwilio	Ydy/ Nac ydy/ Rhannol	Canfyddiadau
A yw cynlluniau wedi'u llywio gan wybodaeth berthnasol a chyfredol?	Rhannol	Mae cynlluniau yn darparu cipolwg ar y data rheolaidd sydd ar gael i lywio penderfyniadau gweithredol. Mae'r cipolwg hwn yn dangos tystiolaeth o ddata da ar lefel weithredol i lywio gwneud penderfyniadau o ddydd i ddydd a rheoli llif o fewn ysbytai, fel y dangosfwrdd 'Taith Claf'. Fodd bynnag, nid oes llawer o ddata wedi'i

² Ar adeg ein gwaith maes, Bwrdd lechyd Prifysgol Betsi Cadwaladr oedd yr unig fwrdd lechyd yng Nghymru heb Gynllun Cyflawni Chwe Nod cymeradwy.

Cwestiwn archwilio	Ydy/ Nac ydy/ Rhannol	Canfyddiadau
		gynnwys mewn cynlluniau i lywio'r newidiadau strategol a nodwyd (Argymhelliad 1).
A yw cynlluniau yn nodi ac yn ceisio mynd i'r afael â risgiau allweddol sy'n gysylltiedig â gwasanaethau gofal brys ac argyfwng?	Rhannol	Mae cynlluniau'r Bwrdd Iechyd yn nodi set o risgiau i gyflawni ei Raglen Chwe Nod. Mae'r risgiau a restrir yn cynnwys diffyg adnoddau i'w cyflawni, yn benodol yn ymwneud ag arweinyddiaeth a defnydd aneffeithiol o gyllid buddsoddi. Fodd bynnag, nid oedd gan y risgiau a adolygwyd gennym sgoriau risg, perchnogion na thargedau. Ar ben hynny, nid oedd rhai o'r camau lliniaru a restrwyd wedi'u datblygu pan gyflwynodd y Bwrdd Iechyd y cynllun drafft, gyda'r naratif ar gyfer sawl risg yn nodi y byddai'r Bwrdd Iechyd yn adolygu prosesau neu'n trafod ymhellach yn ystod y flwyddyn (Argymhelliad 2). Mae risgiau strategol ar gyfer brys ac argyfwng yn cael eu manylu'n well. Mae gan Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd a Chofrestr Risg Gorfforaethol y Bwrdd Iechyd risgiau sy'n ymwneud â'r gwasanaethau gofal brys ac argyfwng yn ehangach. Mae'r risgiau yn cynnwys anallu'r Bwrdd Iechyd i ateb y galw sy'n arwain at oedi a allai achosi niwed difrifol neu drychinebus i gleifion. Mae amrywiaeth o gamau lliniaru ar waith ar gyfer y risgiau hyn sy'n cyd-fynd â Rhaglen Chwe Nod y Bwrdd Iechyd. Fodd bynnag, mae effeithiolrwydd y camau lliniaru hyn yn dibynnu ar ba mor dda y gellir rheoli risgiau ar lefel y rhaglen.
A yw cynlluniau'n cyd-fynd â gofynion y <u>Rhaglen Chwe Nod ar gyfer Gofal Brys ac Argyfwng</u> , ac yn nodi'n glir sut y bydd y llwybrau clinigol amgen yn gweithio?	Rhannol	Mae cynlluniau'r Bwrdd Iechyd yn cyd-fynd â'r Rhaglen Chwe Nod. Mae'r Bwrdd Iechyd wedi cyfuno'r chwe nod mewn pedair ffrwd waith. Mae'r cynlluniau'n nodi ymrwymiad i weithredu llwybrau clinigol amgen yn unol â'r Rhaglen Chwe Nod, gan gynnwys cryfhau trefniadau ar gyfer ei gwasanaethau Gofal Brys yr Un Diwrnod, Canolfannau Gofal Sylfaenol Brys a lleihau oedi trosglwyddo. Fodd bynnag, mae'r Cynllun Chwe Nod a adolygwyd gennym yn lefel uchel ac i raddau helaeth yn rhoi diweddariad ar sefyllfa bresennol y llwybrau hyn heb osod disgwyliadau clir ar sut y bydd llwybrau clinigol newydd yn gweithredu yn y dyfodol. Mae hyn yn rhannol oherwydd y gwahanol strwythurau a phrosesau sydd ar

Cwestiwn archwilio	Ydy/ Nac ydy/ Rhannol	Canfyddiadau
		waith ar draws tair Cymuned Iechyd Integredig y Bwrdd Iechyd sy'n golygu bod gwahanol fodolau wedi'u gweithredu. Derbyniodd y pwyllgor Perfformiad, Cyllid a Llywodraethu Gwybodaeth adroddiadau ar wahân gan bob un o'r tair Cymuned Iechyd Integredig yn ystod 2024 i ddarparu sicrwydd ar faterion perfformiad, cyllid a gweithlu yn eu meysydd, a oedd yn cynnwys perfformiad gofal brys ac argyfwng. Mae'r adroddiadau yn tynnu sylw at sut mae gwahanol wasanaethau a chamau gweithredu ar waith ar draws y Bwrdd Iechyd gan adlewyrchu'r gwahanol gynlluniau Cymuned Iechyd Integredig sydd ar waith (Argymhelliad 3).
A yw cynlluniau yn nodi'r lefelau cyfredol a gofynnol o adnoddau a staffio i gyflawni'r uchelgeisiau arfaethedig?	Nac ydy	Costiwyd Cynllun Drafft Chwe Nod y Bwrdd Iechyd ar gyfer 2024-25 ond roedd y ffigurau a ddyfynnwyd yn llawer mwy na dyraniad cyllid Chwe Nod y Bwrdd Iechyd o £1.6m ar gyfer 2024-25. Nid oedd y Cynllun Chwe Nod yn dangos o ble y byddai arian ychwanegol ar gyfer y costau a nodwyd yn cael ei ddarganfod, fel Ymhellach yn Gyflymach neu gyllid craidd. Yn ogystal, nid oedd y cynlluniau yn nodi sut y byddai mentrau a nodir yn y cynllun yn cael eu hariannu yn y blynyddoedd i ddod (Argymhelliad 4). Yn ogystal, er bod y Cynllun Chwe Nod yn cyfeirio at risg sy'n gysylltiedig â'r diffyg arweinyddiaeth a chefnogaeth rhaglen, nid yw'r cynlluniau yn darparu unrhyw fanylion ar sut y bydd y risg yn cael ei lliniaru. Nid oedd yr un o'r cynlluniau a adolygwyd gennym yn nodi'n glir y lefelau staffio sydd eu hangen ar hyn o bryd a'r dyfodol i gyflawni eu uchelgeisiau arfaethedig (Argymhelliad 5).

Ffynhonnell: Archwilio Cymru

Cael gafael ar wasanaethau

- 19 Mae'r adran hon yn ystyried a oes gan y Bwrdd lechyd drefniadau cadarn ar waith i annog a galluogi pobl i gael mynediad at y gofal cywir, yn y lle iawn, ar yr adeg iawn, ac a yw'r rhain yn gweithio. Roeddem yn chwilio yn benodol am dystiolaeth o:
- cyfeirio cleifion yn effeithiol i'r gwasanaethau gofal brys ac argyfwng sy'n diwallu eu hanghenion orau;
 - staff sydd â gwybodaeth dda o'r ystod o wasanaethau sydd ar gael i gleifion a gwybodaeth amdanynt; a
 - newidiadau i ddarparu gwasanaethau sy'n arwain at welliannau mewn mynediad at wasanaethau gofal brys ac argyfwng.
- 20 Fe wnaethom ganfod fod **perfformiad gofal brys ac argyfwng yn parhau i fod yn hynod heriol, sy'n cael ei wneud yn waeth gan ddiffyg ymgysylltiad cyson â staff a rhanddeiliaid i sicrhau atgyfeiriadau dibynadwy ac arwain cleifion i'r gwasanaeth gorau ar gyfer eu hanghenion.**

Cyfeirio gwasanaethau i gleifion

- 21 Fe wnaethom ganfod fod **rhai trefniadau ar waith i gyfeirio gwasanaethau i'r cyhoedd, ond nid yw'r trefniadau'n strategol nac yn gyson ag adborth sy'n awgrymu bod angen gwella ymwybyddiaeth y cyhoedd o wasanaethau.**

Cynlluniau cyfathrebu

- 22 Nid oes gan y Bwrdd lechyd gynllun cyfathrebu annibynnol sy'n nodi sut mae'n cyfathrebu negeseuon gofal brys ac argyfwng i'r cyhoedd, ei staff, ac asiantaethau eraill.
- 23 Mae'r Bwrdd lechyd yn ymgymryd â gweithgarwch cyfathrebu sy'n benodol i'w gynlluniau gaeaf a haf. Roedd cynllun gwytnwch y gaeaf 2024-25 yn cynnwys adran ar gyfathrebu ac ymgysylltu sy'n ymrwymo i gyflawni'r ymgyrch genedlaethol 'Helpwch Ni i'ch Helpu Chi' trwy ymhelaethu'r negeseuon cenedlaethol ar sail leol a gweithio gyda phartneriaid rhanbarthol i sicrhau negeseuon cyson. Fodd bynnag, nid oedd y cynllun yn nodi sut y byddai'r Bwrdd lechyd yn cyflawni'r camau hyn.
- 24 Yn fwy cyffredinol, mae'r Bwrdd lechyd yn defnyddio ei dudalennau cyfryngau cymdeithasol i ddarparu gwybodaeth am wasanaethau penodol, gan gynnwys y gwasanaeth 'lechyd Meddwl 111 Gwasgu 2', ac ar gyfer diwrnodau a allai fod â galw uchel, fel gwyliau banc. Er bod y dull hwn yn caniatáu hyblygrwydd, mae hefyd yn creu risg sylweddol na fydd negeseuon cyhoeddus yn cyrraedd y rhai sydd heb fynediad i'r cyfryngau cymdeithasol.

Gwybodaeth i'r cyhoedd

- 25

Mae lefel y ddarpariaeth wedi gostwng o 812 o apwyntiadau fesul dydd yn 2023-24, er bod un o ffrydiau gwaith Chwe Nod y Bwrdd lechyd yn darparu cyllid clwstwr ar gyfer apwyntiadau brys ychwanegol ar effaith cost blwyddyn lawn o £600,000. Dim ond yn ystod y dydd y mae'r apwyntiadau hyn ar gael, ac ar adegau o alw uchel a'r tu allan i oriau, mae angen cyfeirio cleifion at wasanaethau amgen a all ddiwallu eu hanghenion gofal brys.
- 26

Nid yw'n hawdd llywio gwefan y Bwrdd lechyd i gael cyngor ar sut i reoli salwch cyffredin orau. Mae gan y wefan adran 'Cyngor lechyd', ond nid yw'n cynnwys gwybodaeth glir sy'n ymwneud ag anghenion gofal brys ac mae'n cynnwys gwybodaeth am les ac atal yn bennaf. Ym mis Rhagfyr 2024, ychwanegwyd adran ar wybodaeth dymhorol sy'n darparu cyngor defnyddiol ar reoli firysau gaeaf, heintiau ar y frest a gwybodaeth am y gwasanaeth deintyddol brys. Fodd bynnag, nid oes gan y wefan gyngor ar sawl cyflwr brys allweddol arall, megis anhawster anadlu, poen yn y frest neu frech (**Argymhelliad 6**).
- 27

Fe wnaethom hefyd ystyried pa wybodaeth sydd ar gael i'r cyhoedd trwy feddygon teulu a phractisiau deintyddol i asesu a oedd cyfeirio clir i gleifion os oes ganddynt anghenion gofal brys neu argyfwng y tu allan i oriau. Mae **Arddangosyn 3** yn nodi canlyniadau'r gwaith hwn, a adolygodd wefannau a negeseuon ffôn y tu allan i oriau 25 o bractisiau meddygon teulu a 19 o bractis deintyddol.

Arddangosyn 3: canlyniadau'r adolygiad o wybodaeth am feddygon teulu a phractis deintyddol (Hydref 2024)

Dangosydd	Y Bwrdd lechyd hwn	Sefyllfa Cymru Gyfan
% o wefannau practis meddygon teulu gyda chyfeirio clir	36.0	56.8
% o negeseuon peiriant ateb ffôn practis meddygon teulu gyda chyfeirio clir	80.0	89.5
% o wefannau practis deintyddol gyda chyfeirio clir	36.8	36.7
% o negeseuon peiriant ateb ffôn practis deintyddol gyda chyfeirio clir	78.9	86.7

Ffynhonnell: Archwilio Cymru

- 28

Mae'r Bwrdd lechyd yn cyd-fynd yn fras â safbwynt Cymru gyfan o ran cael cyfeirio clir ar ei linellau ffôn meddygon teulu a deintyddol. Er bod y Bwrdd lechyd hefyd yn unol â chyfartaledd Cymru gyfan mewn perthynas ag arwyddion clir ar wefannau deintyddol, ymddengys bod lle i gryfhau'r arwyddion sydd ar gael drwy ei wefannau meddygon teulu a deintyddol. Byddai hyn yn helpu i sicrhau bod y cyhoedd yn

gallu cael mynediad at wybodaeth berthnasol a chyfredol am ble y gallant gael gafael ar gymorth pan fyddant yn profi angen gofal brys (**Argymhelliad 7**).

- 29 Ledled Cymru, mae rhwng 450,000 a 500,000 o bobl yn defnyddio gwefan 111 bob mis. Mae gan y Bwrdd Iechyd gyfradd is o alwadau 111 y pen o'r boblogaeth meddygon teulu, gyda galwadau 111 a wnaed gan drigolion y Bwrdd Iechyd yn cyfrif am 18.4% o'r holl alwadau ym mis Chwefror 2024. Mae'r pum prif reswm dros alwadau wedi'u nodi yn **Arddangosyn 4**.

Arddangosyn 4: y pum prif reswm dros ffonio 111 (Chwefror 2024)³

Y Bwrdd lechyd hwn	% o'r holl alwadau	Sefyllfa Cymru Gyfan	% o'r holl alwadau
Problemau deintyddol	3.8	Problemau deintyddol	4.1
Poen yn yr abdomen	3.1	Poen yn yr abdomen	2.4
Poen yn y frest	1.8	Poen yn y frest	1.6
Peswch	1.8	Peswch	1.4
Brech	1.2	Brech	1.0

Ffynhonnell: Dangosyddion Gwasanaethau Ambiwylans

30 Problemau deintyddol yw'r rheswm mwyaf cyffredin dros gysylltu â 111 yn y rhanbarth, er bod hyn yn llai aml nag ar lefel genedlaethol. Mae gan y Bwrdd lechyd nifer ychydig yn uwch o gontractau deintyddol fesul 100,000 o'r boblogaeth o'i gymharu â ffigur Cymru gyfan (18.5 o'i gymharu â 16.8) sy'n gadarnhaol. Fel y soniwyd ym **mharagraff 26**, mae gwefan y Bwrdd lechyd yn cynnwys gwybodaeth ddefnyddiol ynglŷn â'r gwasanaeth deintyddol brys. Mae cyfradd y galwadau am boen yn yr abdomen, poen yn y frest a brech ychydig yn uwch i'r Bwrdd lechyd nag ar lefel Cymru gyfan, sy'n atgyfnerthu'r angen am wybodaeth glir ar y wefan i roi cyngor i gleifion ar ystod ehangach o gyflyrau.

Ymwybyddiaeth cleifion

31 Mae gwahaniaethau mewn gwasanaethau gofal brys ac argyfwng ar waith ar draws tair Cymuned lechyd Integredig yn y Bwrdd lechyd. Gall y gwahaniaethau hyn ei gwneud hi'n anoddach i gleifion a staff ddeall sut i gael mynediad at wasanaethau.

32 Nid yw'r Bwrdd lechyd yn casglu adborth gan gleifion i ddeall a oes ganddynt ymwybyddiaeth dda o argaeledd gwasanaethau. Mae adborth gan Llais⁴ hefyd wedi nodi bod cyfleoedd pellach i gryfhau dealltwriaeth y cyhoedd o'r system gofal brys ac argyfwng, fel bod y cyhoedd yn gallu cael gafael ar y ddarpariaeth fwyaf priodol ar gyfer eu hanghenion.

³ Oherwydd problemau parhaus gyda'r system 111 newydd a weithredwyd ym mis Ebrill 2024, nid oes unrhyw ddata ar y gwasanaeth 111 wedi ei adrodd ers mis Chwefror 2024.

⁴ Mae Llais yn gorff cenedlaethol, annibynnol a sefydlwyd gan Lywodraeth Cymru i gasglu ac adrodd barn a phrofiadau'r cyhoedd i ddylanwadu ar y rhai sy'n gwneud penderfyniadau yn y GIG a'r sector gofal cymdeithasol.

- 33 Felly, byddai'r Bwrdd lechyd yn elwa o ddatblygu cynllun cyfathrebu ar gyfer ei wasanaethau gofal brys ac argyfwng. Byddai cynllun cyfathrebu yn cefnogi'r Bwrdd lechyd i liniaru'r risg o negeseuon cyhoeddus anghyson a dryslyd am argaeledd a llwybrau mynediad i wasanaethau gofal brys ac argyfwng ar draws ôl troed y Bwrdd lechyd. Byddai hefyd yn cefnogi'r Bwrdd lechyd i nodi bylchau mewn gwybodaeth a chynulleidfaoedd anodd eu cyrraedd, megis y rhai sydd â mynediad cyfyngedig at adnoddau digidol (**Argymhelliad 8**).

Ymwybyddiaeth staff a'r gallu i gyfeirio

- 34 Fe wnaethom ganfod, er **gwaethaf trefniadau da i staff ambiwlans drin cleifion yn y gymuned, bod ymgysylltu â staff ar yr ystod o lwybrau amgen ar gyfer gofal brys ac argyfwng yn anghyson.**

Hyrwyddo ymwybyddiaeth staff o wasanaethau

- 35 Yn absenoldeb cynllun cyfathrebu, nid yw'n glir sut mae'r Bwrdd lechyd yn ymgysylltu â'i staff ar gynlluniau i reoli'r galw am ofal brys ac argyfwng. Dangosodd cyfweiliadau gydag ystod o staff fel rhan o'r adolygiad hwn fod y dulliau a ddefnyddiwyd yn anghyson.
- 36 Dangosodd cyfweiliadau hefyd fod ymgysylltu rhwng uwch arweinwyr mewn gofal brys ac argyfwng gyda staff a phartneriaid allweddol, fel staff gofal sylfaenol ac ambiwlans wedi bod yn wael yn y gorffennol. Mae diffyg ymgysylltu wedi arwain at ddiffyg dealltwriaeth ar y cyd o'r ystod o wasanaethau amgen sydd ar gael i gleifion ag anghenion gofal brys ac argyfwng. Cafodd hyn ei wneud yn waeth trwy gael nifer o gynlluniau gofal brys ac argyfwng ar waith ar lefelau Cymuned lechyd Integredig a Bwrdd lechyd a oedd yn weithredol ac yn strategol eu natur. Yn hanesyddol, mae hyn wedi arwain at amrywiaeth yn y cymhwysiad o fodelau a gwasanaethau newydd, yn ogystal â dryswch ynghylch y gwasanaethau sydd ar gael i staff a phartneriaid allweddol.
- 37 Clywsom yn aml fod gwybodaeth i gasglu'r llwybrau amgen sydd ar waith hefyd yn annibynadwy. Mae gan YGAC gyfeiriadur gwasanaeth ar gyfer pob ardal Bwrdd lechyd sy'n cynnwys manylion llwybrau atgyfeirio. Mae'r Bwrdd lechyd yn gyfrifol am gadw'r cyfeiriadur yn gyfredol. Fodd bynnag, clywsom gan ystod o staff bod y wybodaeth a gedwir yn y cyfeiriadur gwasanaeth yn annibynadwy. Roedd y materion a grybwyllwyd yn cynnwys gwasanaethau rhestredig nad oeddent ar gael mwyach, gwasanaethau newydd ar goll ac nad yw'r cyfeiriadur yn adlewyrchu'r gwahaniaethau mewn gwasanaethau ar draws ardaloedd y Gymuned lechyd Integredig (**Argymhelliad 9**).
- 38 Fodd bynnag, yn ystod ein gwaith maes gwelsom enghreifftiau o'r Bwrdd lechyd yn cymryd camau i wella ei ymgysylltiad â rhanddeiliaid allweddol i roi gwybod am ei waith gofal brys ac argyfwng gweithredol. Er enghraifft, yn dilyn ail-ddrafftio ei Gynllun Chwe Nod ym mis Tachwedd 2024, rhannodd y Bwrdd lechyd ei gynlluniau gyda phartneriaid awdurdodau lleol trwy'r Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol.

Cyfeirio at wasanaethau

- 39

Mae gan y Bwrdd lechyd gyfradd is o gleifion sy'n ffonio 999 sy'n cael eu trin drwy gynghor 'ymgyngoriad a chau' dros y ffôn neu gyfeirio, o'i gymharu â chyfartaledd Cymru gyfan (13.9% o'i gymharu â 15.1% ym mis Ebrill 2024). O'r galwadau hynny, mae'r gyfran sy'n cael eu cyfeirio at wasanaethau amgen yn unol â chyfartaledd Cymru gyfan (75% o'i gymharu â 73%).
- 40

Mae'r gwasanaeth 111 hefyd yn cyfeirio cyfran is o gleifion at wasanaethau amgen. Mae **Arddangosyn 5** yn nodi i ba raddau y mae'r gwasanaeth 111 wedi gallu cyfeirio cleifion at wasanaethau eraill.

Arddangosyn 5: atgyfeirio at wasanaethau eraill (Chwefror 2024)

Dangosydd	Y Bwrdd lechyd hwn	Sefyllfa Cymru Gyfan
% o alwadau 111 wedi'u cyfeirio at feddyg teulu y tu allan i oriau	42.7	41.0
% o'r galwadau 111 a gyfeiriwyd at broffesiwn iechyd arall	2.9	2.4
% o'r galwadau 111 a gyfeiriwyd at wasanaethau deintyddol	13.3	9.9

Ffynhonnell: Dangosfwrdd Gofal Brys ac Argyfwng lechyd a Gofal Digidol Cymru, Dangosyddion Gwasanaethau Ambiwylans

- 41

Yn ystod 2023-24, mae'r gyfradd y cyfeiriodd staff 111 gleifion at feddygon teulu y tu allan i oriau ac at broffesiynau iechyd eraill wedi bod yn gyson o gwmpas yr un lefel Cymru gyfan. Fodd bynnag, mae staff 111 wedi cyfeirio cyfrannau uwch o alwadau yn gyson at ofal deintyddol brys na'r cyfartaledd yng Nghymru gyfan. Mae hyn yn unol â'r data a gynhwysir yn **Arddangosyn 4** ac mae'n dangos yr angen i sicrhau mynediad digonol i lwybrau deintyddol ar draws y Bwrdd lechyd.
- 42

Yn ogystal, trosglwyddwyd 5.2% o alwadau 999 o fewn ardal y Bwrdd lechyd i'r gwasanaeth 111 yn ystod 2023-24. Fodd bynnag, dychwelwyd 29% o'r rhain yn ôl i'r llinell ffôn 999 i'w hystyried ar gyfer anfoniad ambiwlans. Mae hyn yn uwch na chyfartaledd Cymru gyfan, sef 27.6% ar gyfer yr un cyfnod. Mae hyn yn awgrymu, er bod y feddalwedd brysennu wedi nodi bod gan y galwr angen gofal brys llai difrifol ac felly nid oes angen ymateb galwad 999 arno, bod absenoldeb gwasanaeth amgen addas ar gyfer y claf hwnnw, ac mae angen eu dargyfeirio yn ôl i'r gwasanaeth brys 999 o ganlyniad.
- 43

Roedd diffyg ystod ddigonol o lwybrau amgen yn bryder cyffredin a fynegwyd yn ein trafodaethau gydag ystod o weithwyr proffesiynol ar draws ardal y Bwrdd lechyd. Roedd hyn yn cynnwys cynrychiolwyr o glystyrau meddygon teulu a oedd yn teimlo bod ganddynt yr opsiynau llwybr i gyfeirio cleifion atynt yn gyfyngedig,

sy'n golygu eu bod yn cyfeirio at yr adran frys yn ddiodyn. Nododd dadansoddiad o'r tri digwyddiad uchaf a arweiniodd at gludo ar draws y Bwrdd Iechyd fod y digwyddiadau mwyaf cyffredin rhwng Ebrill 2023 ac Awst 2024 oherwydd cwmpïadau, problemau anadlu, a phoen yn y frest. Roedd diffyg llwybrau bregusrwydd yn ardal a ddyfynnir yn gyffredin lle nad oes digon o lwybrau ar gael. Sylw ar lwybrau effaith uchel ar gyfer cwmpïadau yn y gymuned a phroblemau anadlu yw prif nod ffrwd waith un o dan Fwrdd Cyflawni Chwe Nod y Bwrdd Iechyd, er nad oedd Cynllun Chwe Nod y Bwrdd Iechyd yn eglur ar amserlenni a chamau penodol ar gyfer cyflawni'r nodau hyn.

- 44 Mae'r graddau y gall criwiau ambiwlans 'weld a thrin' cleifion yn y fan a'r lle yn ardal y Bwrdd Iechyd yn uwch na chyfartaledd Cymru gyfan (16.8% o'i gymharu â 14.3% ym mis Mawrth 2025). Mae'r gyfradd 'gweld a thrin' wedi bod yn gyson uwch na chyfartaledd Cymru gyfan dros y 12 mis diwethaf. Yn ogystal, roedd canran y cleifion a gafodd eu cyfeirio at wasanaethau gofal amgen yn uwch na'r sefyllfa yng Nghymru gyfan ym mis Chwefror 2025 (14.5% o'i gymharu ag 11.9%).
- 45 Yn 2019, gan weithio ar y cyd â'r gwasanaeth ambiwlans, gweithredodd y Bwrdd Iechyd wasanaeth asesu clinigol, SICAT (asesiad clinigol integredig sengl a brysbennu). O dan y model, mae meddygon teulu ac Ymarferwyr Parafeddygol Uwch yn gweithio gyda'i gilydd i adolygu galwadau 999 sy'n aros i dderbyn ymateb, cael hanes clinigol pellach gan gynrychiolydd neu ofalwr y claf a lle bo'n ddiogel ac yn bosibl cynnig llwybr amgen yn lle cludiant i'r ysbyty. Dangosodd adolygiad ar ddiwedd y cyfnod treialu (Mehefin 2019) fod y gwasanaeth wedi llwyddo i gyfeirio 72% o'i achosion i ffrwd o adran achosion brys i lwybr gofal mwy priodol. Er nad oes adolygiadau mwy diweddar o'r gwasanaeth, dywedodd y staff y buom yn siarad â nhw yn ystod ein gwaith maes bod y gwasanaeth hwn wedi dod yn faes gwerthfawr o fusnes craidd.

Gwasanaethau i helpu i reoli'r galw

- 46 Fe wnaethom ganfod fod **gwasanaethau estynedig a newydd yn gweithio'n dda yn gyffredinol i helpu i reoli mwy o alw am ofal brys ac argyfwng, er bod angen sicrhau bod unedau Gofal Argyfwng yr Un Diwrnod a Chanolfannau Gofal Sylfaenol Brys yn cael eu defnyddio'n gyson yn unol â meini prawf atgyfeirio.**

Gwasanaethau fferylliaeth gymunedol

- 47 Ar gyfer 2023-24, roedd gan y Bwrdd Iechyd nifer ychydig yn is o fferyllfeydd cymunedol fesul 100,000 pen o'r boblogaeth o feddygon teulu o'i gymharu â sefyllfa Cymru gyfan, sef 20.2 (o'i gymharu â 20.9 ar lefel Cymru gyfan). Roedd 98% o fferyllfeydd cymunedol y Bwrdd Iechyd wedi cofrestru i ddarparu'r cynllun anhwylderau cyffredin yn 2023-24, a oedd ychydig yn is na chyfartaledd Cymru gyfan. Mae'r cynllun hwn yn caniatáu i fferyllwyr asesu a thrin rhestr gyffredin o fân

anhwylderau⁵. Fodd bynnag, pe bai angen gwrthfotigau, yna byddai angen i gleifion gael eu cyfeirio at eu meddyg teulu. Roedd nifer yr ymgynghoriadau ar anhwylderau cyffredin fesul 100,000 pen o'r boblogaeth o feddygon teulu ar gyfer 2023-24 yn uwch na'r cyfartaledd yng Nghymru gyfan (10,685 o'i gymharu â 10,472). Yr anhwylderau mwyaf cyffredin a adroddwyd oedd conjunctivitis, clefyd y gwair, dolur gwddf, a dermatitis.

- 48 I ategu'r cynllun, mae rhai fferyllfeydd cymunedol ledled Cymru hefyd wedi cofrestru i ddarparu gwasanaethau gwell ychwanegol, sy'n cynyddu ymhellach allu fferyllwyr cymunedol i ymateb i fân anhwylderau. Mae hyn yn cynnwys darparu'r gwasanaeth triniaeth a phrofi dolur gwddf, a'r gwasanaeth presgripsiynu annibynnol. Mae'r ddau wasanaeth yn galluogi'r fferyllfeydd cymunedol i ragnodi gwrthfotigau. Yn ogystal, gall fferyllwyr cymunedol hefyd ddarparu'r gwasanaeth oriau ychwanegol, sy'n caniatáu iddynt ymestyn eu horiau agor a darparu yswiriant gŵyl y banc.
- 49 Mae'r defnydd o'r rhain wedi'i nodi yn **Arddangosyn 6**.

Arddangosyn 6: defnydd o wasanaethau gwell mewn fferyllfeydd cymunedol (2023-24)

Dangosydd	Y Bwrdd lechyd hwn	Sefyllfa Cymru Cyfan
% o fferyllfeydd cymunedol sy'n darparu'r gwasanaeth trin a phrofi dolur gwddf	89	79
% o fferyllfeydd cymunedol sy'n darparu'r gwasanaeth presgripsiynu annibynnol	28	28
% o fferyllfeydd cymunedol sy'n darparu gwasanaethau oriau ychwanegol	17	16

Ffynhonnell: StatsCymru

- 50 Fel y dangosir uchod, mae'r defnydd o wasanaethau gwell ychwanegol yn fferyllfeydd cymunedol y Bwrdd lechyd yn cyd-fynd yn fras â sefyllfa Cymru gyfan. Mae gan y Bwrdd lechyd ganran uwch o fferyllfeydd cymunedol sy'n darparu gwasanaethau triniaeth a phrofi ar gyfer dolur gwddf, gan gynyddu o 84% yn y flwyddyn flaenorol. Mae'r defnydd o fferyllfeydd cymunedol sy'n darparu gwasanaethau presgripsiynu annibynnol hefyd wedi cynyddu, er bod llai o fferyllfeydd bellach yn darparu gwasanaethau oriau ychwanegol.

Canolfannau Gofal Brys a Gofal Sylfaenol Brys yr Un Diwrnod

⁵ [Cynllun anhwylderau cyffredin](#), 2021.

- 51 Yn unol ag uchelgeisiau'r Rhaglen Chwe Nod, mae'r Bwrdd Iechyd wedi sefydlu tair uned Gofal Brys yr Un Diwrnod (SDEC). Mae'r unedau Gofal Brys yr Un Diwrnod wedi'u cydleo'i â thair prif Adran Achosion Brys y Bwrdd Iechyd. Egwyddor yr unedau Gofal Brys yr Un Diwrnod yw darparu asesiadau a thriniaeth yr un diwrnod i gleifion sydd angen sylw meddygol brys, heb i'r claf fod angen ei dderbyn i'r ysbyty dros nos.
- 52 Rhwng Ebrill 2024 a mis Mawrth 2025, roedd cyfradd presenoldeb y Bwrdd Iechyd i'w Gofal Brys yr Un Diwrnod fesul 100,000 pen o'r boblogaeth o feddygon teulu yn unol â lefel Cymru gyfan (250 o'i gymharu â 249). Mae cyfradd y Bwrdd Iechyd wedi gostwng yn raddol ers mis Hydref 2023.
- 53 Gall meddygon teulu a staff o'r Adran Achosion Brys gyfeirio'n uniongyrchol at unedau Gofal Brys yr Un Diwrnod. Dywedodd y Bwrdd Iechyd wrthym hefyd y gall staff YGAC (gan gynnwys clinigwyr a pharafeddygon o bell) gyfeirio cleifion yn uniongyrchol at unedau Gofal Brys yr Un Diwrnod. Mae data gan YGAC yn dangos bod gan y Bwrdd Iechyd gyfraddau isel iawn o atgyfeiriadau Gofal Brys yr Un Diwrnod gan staff ambiwlans bob mis. Dywedwyd wrthym nad yw staff ambiwlans yn gallu cyfathrebu â staff Gofal Brys yr Un Diwrnod oherwydd problemau technegol gyda'r ffôn penodol. O ganlyniad, byddant yn dychwelyd i gludo i'r Adran Achosion Brys.
- 54 Clywsom hefyd fod staff Gofal Brys yr Un Diwrnod yn amharod i dderbyn atgyfeiriadau yn ddiweddarach yn y dydd gan ei fod yn cyfyngu ar eu gallu i ryddhau cyn i'r gwasanaeth gau. Ym mis Ebrill 2022, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru bolisi Cymru gyfan⁶ i annog atgyfeiriad parafeddygol uniongyrchol i ofal brys yr un diwrnod. Mae'r data uchod ynghyd â gwybodaeth a gasglwyd trwy ein gwaith maes yn dangos nad yw'r Bwrdd Iechyd yn cadw at y polisi hwn ar hyn o bryd (**Argymhelliad 10**).
- 55 Yn ystod ein gwaith maes, gwelsom fod staff sy'n gweithio o fewn Gofal Brys yr Un Diwrnod yn teimlo ei fod yn wasanaeth hynod werthfawr sy'n gallu ymgymryd â diagnosteg a thriniaeth gyflym yn llwyddiannus. Fodd bynnag, clywsom hefyd, pan fydd yr Adran Achosion Brys yn dod o dan bwysau, mae cleifion yn cael eu cyfeirio at yr unedau Gofal Brys yr Un Diwrnod i leddfu'r pwysau hwnnw. Pan fydd hyn yn wir, mae'r Gofal Brys yr Un Diwrnod yn aml yn dod yn llawn cleifion anaddas a all fod yn anodd eu rhyddhau. Mae hyn yn ddefnydd gwael o'r gwasanaeth sy'n cael effaith negyddol ar gleifion a staff.
- 56 Mae arfer da yn dweud y dylai fod cyfraddau uchel o ryddhau o unedau Gofal Brys yr Un Diwrnod i sicrhau eu bod yn cael eu defnyddio'n effeithiol ac yn briodol. O fewn y Bwrdd Iechyd, mae canran y cleifion sy'n cael eu rhyddhau o'r unedau Gofal Brys yr Un Diwrnod wedi bod yn gymharol sefydlog, gyda chyfradd gyfartalog

⁶ [Atgyfeiriad parafeddygol uniongyrchol i ofal brys yr un diwrnod: polisi Cymru Gyfan, Ebrill 2022](#)

o 84% rhwng Ebrill 2024 a Mawrth 2025. Mae hyn yn unol â chyfartaledd Cymru gyfan, a oedd hefyd yn 84% ar gyfer yr un cyfnod.

- 57 Mae'r Bwrdd Iechyd hefyd wedi sefydlu Canolfannau Gofal Sylfaenol Brys, gyda phedair canolfan ar waith ar draws y Bwrdd Iechyd⁷. Mae'r canolfannau ar agor rhwng 9am a 6pm. Mae'r Canolfannau Gofal Sylfaenol Brys yng Nghymuned Iechyd Integredig y Gorllewin a'r Dwyrain yn defnyddio model canolfan a sbocsen⁸. Mae Canolfannau Gofal Sylfaenol Brys yn trin cleifion ag anghenion gofal sylfaenol brys ar yr un diwrnod, gan greu capasiti i gefnogi meddygfeydd meddygon teulu a lleihau presenoldeb diangen mewn adrannau brys.
- 58 Mae cyfradd cysylltiadau Canolfannau Gofal Sylfaenol Brys fesul 100,000 o boblogaeth meddygon teulu yn y Bwrdd Iechyd wedi amrywio ers mis Ebrill 2022, yn amrywio rhwng uchafswm o 386 ac isafswm o 95. Rhwng Ebrill 2024 a Mawrth 2025, roedd nifer cyfartalog y cysylltiadau misol â Chanolfannau Gofal Sylfaenol Brys y Bwrdd Iechyd fesul 100,000 o boblogaeth meddygon teulu yn is na'r cyfartaledd yng Nghymru gyfan (319 o'i gymharu â 425). Mae cleifion yn defnyddio Canolfannau Gofal Sylfaenol Brys drwy atgyfeiriadau meddyg teulu neu adran achosion brys. Er bod llawer o'r staff y buom yn siarad â nhw, gan gynnwys cynrychiolwyr o ofal sylfaenol ac eilaidd, yn teimlo bod potensial sylweddol i Ganolfan Gofal Sylfaenol Brys leddfu'r pwysau ar adrannau brys, clywsom bryderon hefyd bod y meini prawf atgyfeirio presennol yn gul ac nad ydynt wedi'u cyfathrebu'n dda. Mae hyn yn golygu nad yw meddygon teulu a gweithwyr iechyd proffesiynol eraill yn ei chael yn llwybr hygyrch (**Argymhellion 11.1 a 11.2**).

Effaith newidiadau i'r gwasanaeth ar berfformiad gofal brys ac argyfwng

- 59 Fe wnaethon ganfod fod **perfformiad gofal brys ac argyfwng, yn enwedig yn yr adrannau brys, yn dal i fod yn hynod heriol ac nid yw'n dangos gwelliant eto o newidiadau i'r gwasanaeth.**

Perfformiad ambiwlans

- 60 Ers y pandemig, mae galwadau 999 i'r gwasanaeth ambiwlans ar draws y Bwrdd Iechyd wedi parhau i godi ac maent bellach wedi pasio'r lefel a brofwyd gan y gwasanaeth cyn y pandemig. Roedd 415 o alwadau coch y mis ar gyfartaledd rhwng Ebrill 2018 a Mawrth 2019, o'i gymharu â chyfartaledd o 1,214 o alwadau

⁷ Mae dwy o'r Canolfannau Gofal Sylfaenol Brys wedi'u lleoli ar y cyd â'r adrannau brys yn Ysbyty Gwynedd ac Ysbyty Maelor Wrecsam. Mae yna hefyd ddau safle Canolfannau Gofal Sylfaenol Brys cymunedol yn ardaloedd Cymuned Iechyd Integredig y dwyrain a'r gorllewin.

⁸ Mae'r model canolfan a sbocsen (y cyfeirir ato hefyd fel Bwrdd Iechyd a reolir) wedi'i staffio gan gymysgedd o staff proffesiynol ac mae'n rhoi mwy o bwyslais ar reoli'r galw i ffwrdd o wasanaethau y tu allan i oriau, adrannau brys ac unedau mân anafiadau.

coch y mis rhwng Ebrill 2024 a Mawrth 2025. Er eu bod yn dal i gynrychioli'r rhan fwyaf o alwadau i'r gwasanaeth 999, mae galwadau ambr wedi gostwng ychydig ers cyn y pandemig gyda chyfartaledd o 6,395 o alwadau fesul mis rhwng Ebrill 2024 a Mawrth 2025, o'i gymharu â 6,964 rhwng Ebrill 2018 a Mawrth 2019.

61 Mae'r gyfradd y mae criwiau ambiwlans yn cludo cleifion yn y Bwrdd Iechyd i'r ysbyty yn gyson â'r lefelau cyn y pandemig, gyda chyfradd fisol gyfartalog o 63.3% rhwng Ebrill 2024 a Mawrth 2025 o'i gymharu â 66.1% rhwng Ebrill 2018 a Mawrth 2019. Mae perfformiad y Bwrdd Iechyd yn unol â chyfartaledd Cymru gyfan (63.3% rhwng Ebrill 2024 a Mawrth 2025). Mae hyn yn dangos bod rhywfaint o'r gwaith i osgoi cludo yn galluogi'r Bwrdd Iechyd i gynnal perfformiad er gwaethaf y galw cynyddol. Mae **Arddangosyn 7** yn nodi rhagor o fanylion mewn perthynas â chludiant i'r ysbyty.

Arddangosyn 7: cyrchfan cludo fel cyfran o gyfanswm y cludiant (Ebrill 2024 – Mawrth 2025)

Dangosydd	Y Bwrdd Iechyd hwn	Tuedd	Sefyllfa Cymru Gyfan
% y cleifion a gludwyd i brif adrannau brys	97.4		88.8
% y cleifion a gludwyd i unedau mân anafiadau	0.1		6.2
% y cleifion a gludwyd i'r uned derbyniadau meddygol aciwt mawr	0.0		3.1
% y cleifion a gludwyd i uned arall e.e. iechyd meddwl neu uned mamolaeth	2.5		1.8

Ffynhonnell: Dangosyddion Gwasanaethau Ambiwylans

62 Mae criwiau ambiwlans yn cludo canran uwch o gleifion i Adrannau Brys y Bwrdd Iechyd na'r cyfartaledd yng Nghymru gyfan. Cyfraddau cludo ar gyfer unedau mân anafiadau o fewn y Bwrdd Iechyd yw'r isaf yng Nghymru ac nid oes cludo i uned asesu feddygol o fewn y Bwrdd Iechyd, a fyddai'n cynnwys unedau Gofal Argyfwng yr Un Diwrnod. Mae'r data hwn yn dangos y gallai'r Bwrdd Iechyd wneud mwy i drin cleifion mewn lleoliadau heblaw'r adran achosion brys, lle bo'n briodol (**Argymhelliad 12**).

63 Dangosodd dadansoddiad o gyflwyniadau i Adrannau Brys y Bwrdd Iechyd rhwng Gorffennaf 2023 a Mehefin 2024 fod yr achosion mwyaf cyffredin oherwydd mân anafiadau i'r pen, heintiau'r llwybr anadlol isaf a heintiau'r llwybr wrinol. Dangosodd dadansoddiad, er bod y galw am yr Adrannau Brys wedi cynyddu 3% yn ystod yr un cyfnod, roedd cymhlethdod yr achosion wedi newid. Roedd cyfran y cleifion ag aciwtedd uchel wedi gostwng gyda chynnydd cydberthynol mewn cleifion â phroblemau brys ond nad ydynt yn peryglu bywyd, neu lled-frys nad ydynt yn peryglu bywyd. Er bod angen triniaeth ar y cleifion hyn, mae'r data'n dangos bod

potensial pellach i'w trin trwy unedau mân anafiadau, gan ryddhau capasiti adran achosion brys.

- 64 Mae problemau gydag argaeledd gwasanaethau amgen sy'n atal parafeddygon rhag defnyddio dewisiadau amgen i adrannau brys. Er enghraifft, dywedodd parafeddygon wrthym y byddant yn osgoi unedau mân anafiadau i fynd yn uniongyrchol i adrannau brys. Mae hyn oherwydd bod y gwasanaethau sydd ar gael yn yr unedau mân anafiadau, ac oriau gweithredu yn amrywio. Mae gan y Bwrdd lechyd naw o unedau mân anafiadau, er bod saith ar gau dros dro ar adeg ein gwaith maes. Mae oriau agor yn amrywio rhwng 9 a 24 awr y dydd, gyda rhai ar agor ar benwythnosau. Hefyd, mae amrywiad gydag amseroedd agor yr adrannau pelydr-X o fewn yr unedau, sy'n cyfyngu ar fynediad ar gyfer rhai cyflyrau.
- 65 Clywsom hefyd fod unedau mân anafiadau wedi gwrthod derbyn cleifion o ambiwlans brys oherwydd bod yr uned yn llawn cleifion oedd wedi cerdded i mewn. Mewn achosion eithafol clywsom sut mae unedau wedi gorfod cau dros dro oherwydd claf cerdded i mewn sy'n cyflwyno anghenion gofal brys difrifol, gan gynnwys ataliad ar y galon. Yn yr enghreifftiau hyn yn aml mae'r claf wedi dewis mynd i'r unedau mân anafiadau oherwydd ofnau am yr amser aros o fewn yr Adran Achosion Brys. Fodd bynnag, nid yw unedau mân anafiadau wedi'u staffio nac wedi'u cyfarparu i drin cleifion ag ataliad ar y galon, sy'n golygu bod yn rhaid i staff gau'r unedau i aros am drefniadau i drosglwyddo'r claf i Adran Achosion Brys.
- 66 Mae'r Bwrdd lechyd wedi dadansoddi ystod o fetrigau gofal brys ac argyfwng o fis Mehefin 2024, o'r enw Tabl Dangosyddion Adran Achosion Brys Cryno (SEDT). Mae'r dadansoddiad hwn wedi canfod sawl bwlch yn y ddarpariaeth a oedd yn dylanwadu ar sut mae cleifion yn cael mynediad at ofal brys ac argyfwng ar draws y Bwrdd lechyd. Er enghraifft, canfu bod lefelau uwch o gludiant ambiwlans i Ysbyty Glan Clwyd, yn hanfodol oherwydd diffyg uned mân anafiadau gerllaw. Dangosodd y data fod ychydig llai na hanner y mân gyflwyniadau i'r Adran Achosion Brys yn Ysbyty Glan Clwyd yn dod o godau post y Rhyl, sy'n awgrymu bod angen mwy o ddarpariaeth mân anafiadau yn yr ardal honno.
- 67 Mae'r data yn dangos bod oedi yn trosglwyddo o ambiwlans ar draws y Bwrdd lechyd yn parhau i fod ar lefelau annerbyniol o uchel. Dim ond 10.8% oedd canran y trosglwyddiadau ambiwlans a gwblhawyd o fewn 15 munud rhwng Ebrill 2024 a Mawrth 2025, yn erbyn targed cenedlaethol o 100%. Y perfformiad hwn yw'r gwaethaf yng Nghymru, o'i gymharu â chyfartaledd Cymru gyfan o 15.5%. Mae perfformiad trosglwyddo gwael yn arwain at nifer uchel o oriau a gollwyd oherwydd oedi yn y trosglwyddo. Collodd y Bwrdd lechyd 8,251 awr bob mis ar gyfartaledd rhwng Ebrill 2024 a Mawrth 2025. Mae hyn yn cyfateb i 687 o shifftiau 12 awr lle roedd cleifion yn aros mewn ambiwlans y tu allan i'r ysbyty am driniaeth ac nid oedd parafeddygon yn gallu ymateb i alwadau eraill. Ym mis Ionawr 2025, nododd Ysbyty Maelor Wrecsam ei nifer uchaf o oriau a gollwyd erioed (4,080), a nododd Ysbyty Gwynedd ei ail nifer uchaf o oriau a gollwyd (3,082).
- 68 Darganfu adolygiad clinigol a ddatblygwyd gan Gymdeithas y Prif Weithredwyr Ambiwllans fod y gyfradd y mae niwed yn digwydd i gleifion yn cynyddu pan fydd

eu trosglwyddiadau yn cymryd dros awr i'w gwblhau. Dangosodd yr adolygiad hwn fod y tebygolrwydd y bydd claf yn profi niwed difrifol, neu barhaol, yn 7% ar gyfer trosglwyddiadau sy'n cymryd rhwng awr ac awr a hanner, 10% ar gyfer trosglwyddiadau sy'n cymryd rhwng dwy a thair awr, a 27% ar gyfer trosglwyddiadau sy'n cymryd dros bedair awr i'w cwblhau. Dangosodd data o fis Mawrth 2025 fod 72% (2118) o'r trosglwyddiadau yn y Bwrdd Iechyd wedi cymryd dros awr i'w cwblhau, a chymrodd 26% (776) o drosglwyddiadau dros bedair awr i'w cwblhau. Gan ddefnyddio model Cymdeithas y Prif Weithredwyr Ambiwylans, mae'n bosibl bod 201 o gleifion y Bwrdd Iechyd wedi cael niwed difrifol yn dilyn oedi hir yn y trosglwyddo yn ystod mis Mawrth 2025.

- 69 Hefyd, mae oedi trosglwyddo yn atal gallu staff ambiwlans i ymateb i alwadau brys eraill yn y gymuned. Mae amseroedd ymateb ambiwlans yn parhau i fod yn heriol ac yn is na thargedau perfformiad (**Arddangosyn 8**). Roedd canran y galwadau coch a ymatebwyd iddynt o fewn wyth munud rhwng Ebrill 2024 a Mawrth 2025 yn unol â chyfartaledd Cymru gyfan ond roedd yn sylweddol is na'r targed o 65%. Yn ystod yr un cyfnod, yr amser ymateb i alwadau ambr oedd awr 42 munud, a oedd yn is na'r cyfartaledd Cymru gyfan o awr 52 munud. Roedd y cleifion a arhosodd hiraf (hynny yw, y canradd o 95% o gleifion) wedi aros am naw awr 17 munud ar gyfartaledd am ymateb yn erbyn cyfartaledd Cymru gyfan o naw awr 57 munud. Mae'r perfformiad hwn wedi dirywio dros y 12 mis diwethaf.

Arddangosyn 8: amseroedd ymateb galwadau coch ac ambr (Ebrill 2024 – Mawrth 2025)

Dangosydd	Y Bwrdd lechyd hwn	Tuedd	Sefyllfa Cymru Gyfan
% y galwadau coch a ymatebwyd iddynt o fewn wyth munud	48.0		48.7
Canolrif ymateb i alwadau ambr (munudau)	102		112

Ffynhonnell: Dangosyddion y Gwasanaeth Ambiwlans

Perfformiad yr Adran Achosion Brys

- 70

O fewn y Bwrdd lechyd, mae'r gyfradd presenoldeb mewn adran achosion brys y mis fesul 100,000 o boblogaeth meddygon teulu wedi cynyddu yn ystod y ddwy flynedd ddiwethaf ac mae ychydig yn uwch na'r cyfartaledd yng Nghymru gyfan (2,071 o'i gymharu â 1,989).
- 71

Mae perfformiad mewn perthynas ag amseroedd aros yr adran achosion brys yn parhau i fod yn heriol. Dirywiodd canran y cleifion sy'n treulio llai na phedair awr yn Adrannau Brys y Bwrdd lechyd ychydig yn ystod 2024-25 gyda chyfradd fisol gyfartalog o 62.6%. Gostyngodd y perfformiad i 57.2% ym mis Mawrth 2025, y gyfradd isaf ers y pandemig gyda pherfformiad yn Ysbyty Glan Clwyd ac Ysbyty Maelor Wrecsam yr ail isaf erioed.
- 72

Mae canran y cleifion sy'n treulio llai na 12 awr yn yr Adrannau Brys hefyd wedi dirywio yn ystod y misoedd diwethaf, gyda chyfradd fisol gyfartalog o 84% rhwng Ebrill 2024 a Mawrth 2025. Nifer y cleifion a dreuliodd fwy na 12 awr ym mis Mawrth 2025 (3,763) oedd y nifer uchaf erioed ar gyfer unrhyw fwrdd lechyd yng Nghymru. Canfu [Adroddiad Arolygu Ysbytai AGIC](#), a gyhoeddwyd ym mis Mawrth 2025, fod rhai cleifion wedi treulio dros 36 awr yn Adran Achosion Brys Ysbyty Maelor Wrecsam.
- 73

Ar ôl ei asesu, roedd y gyfradd derbyn i'r Bwrdd lechyd (27.0%) yn uwch na chyfartaledd Cymru gyfan (22.3%) rhwng Mawrth 2024 a Chwefror 2025. Fel y dywedwyd ym **mharagraff 63**, mae data a gasglwyd gan y Bwrdd lechyd yn dangos, er bod presenoldeb adrannau brys wedi cynyddu, mae lefelau aciwtedd anghenion cleifion wedi gostwng. Felly, mae'r lefelau uwch hyn o dderbyn yn awgrymu cyfleoedd pellach i'r Bwrdd lechyd ailgyfeirio neu gyfeirio cleifion yn well at wasanaethau mwy priodol ar gyfer eu hanghenion.

Trefniadau craffu a monitro

- 74

Mae'r adran hon yn ystyried a yw'r Bwrdd Iechyd yn gwneud digon i fonitro perfformiad ei wasanaethau gofal brys ac argyfwng, ac yn cymhwyso'r gwersi a ddysgwyd i wella gwasanaethau ymhellach. Roeddem yn chwilio yn benodol am dystiolaeth o:

 - trefniadau ar gyfer monitro effaith llwybrau clinigol amgen; a
 - goruchwyllo a chraffu effeithiol ar gyflawni cynlluniau ar gyfer gofal brys ac argyfwng.
- 75

Fe wnaethom ganfod, **er bod gweithgarwch sylweddol i fonitro perfformiad gofal brys ac argyfwng, mae diffyg adborth staff a chleifion ac mae angen darparu sicrwydd ar y defnydd o gyllid i wella gwasanaethau.**

Monitro effaith

- 76

Fe wnaethom ganfod fod **y Bwrdd Iechyd yn casglu data defnyddiol sy'n ymwneud â'r defnydd o lwybrau clinigol amgen, fodd bynnag, nid yw'n defnyddio'r data hwn i ysgogi gwelliannau, ac mae'r gweithgarwch i gasglu a dadansoddi adborth staff a chleifion yn wael.**
- 77

Mae'r canfyddiadau sydd wedi ein harwain at y casgliad hwn yn cael eu crynhoi yn **Arddangosyn 9.**

Arddangosyn 9: dull o fonitro'r effaith ar wasanaethau gofal brys ac achosion brys.

Cwestiwn archwilio	Ydy/ Na/ Rhannol	Canfyddiadau
A yw'r Bwrdd Iechyd yn olrhain ac yn adrodd data i ddangos a yw cleifion yn cael mynediad at wasanaethau gofal brys ac argyfwng yn briodol?	Rhannol	Mae'r Bwrdd Iechyd yn casglu cyfoeth o ddata yn rheolaidd i fonitro'r galw a'r perfformiad. Mae'r data hwn yn rhoi cipolwg i sut mae gwasanaethau presennol yn cael eu defnyddio, fel ei Adrannau Brys, yn ogystal â gwasanaethau newydd, fel Canolfannau Gofal Sylfaenol Brys ac unedau Gofal Argyfwng yr Un Diwrnod. Mae'r data'n cynnwys ffynhonnell atgyfeiriadau ar gyfer Canolfannau Gofal Sylfaenol Brys ac unedau Gofal Argyfwng yr Un Diwrnod, yn ogystal â data canlyniadau ar gyfer cleifion Canolfannau Gofal Sylfaenol Brys. Gellir adrodd ar y data yn ôl ardal Cymuned Iechyd Integredig ac mae ganddo'r potensial i ddarparu gwybodaeth werthfawr.

Cwestiwn archwilio	Ydy/ Na/ Rhannol	Canfyddiadau
		Fodd bynnag, er y gallem weld bod y data hwn yn llywio penderfyniadau o ddydd i ddydd, nid yw'n glir sut mae'n cael ei ddefnyddio i lywio cynlluniau sy'n anelu at wella mynediad a chanlyniadau ar gyfer gofal brys ac argyfwng (Argymhelliad 1).
A yw adborth cleifion rheolaidd yn cael ei geisio a'i ddefnyddio i lywio a gwella cynlluniau?	Rhannol	Mae'r Bwrdd Iechyd yn casglu rhywfaint o adborth cleifion ar ei wasanaethau gofal brys ac argyfwng, gan gynnwys trwy⁹ arolwg cleifion CIVICA. Mae'r arolwg yn benodol i brofiadau cleifion o fewn adrannau brys ac mae cwestiynau yn cael eu sgorio yn ôl canran yr ymatebion cadarnhaol. Fodd bynnag, mae cyfraddau ymateb yn isel iawn sy'n gwneud y canfyddiadau yn annibynadwy. Nid yw'n glir pa gamau y mae'r Bwrdd Iechyd yn eu cymryd i gynyddu cyfranogiad ar gyfer yr arolwg hwn. Er bod ein hadolygiad o bapurau cyfarfod Bwrdd Cyflawni Chwe Nod y Bwrdd Iechyd yn dangos eu bod yn clywed straeon cleifion yn rheolaidd, nid oedd y sampl o bapurau yr edrychwyd arnynt yn dangos yn glir sut roedd y Bwrdd Iechyd yn defnyddio'r adborth hwn i lywio a gwella cynlluniau (Argymhelliad 13).
A oes adborth rheolaidd gan staff ar effaith newidiadau i wasanaethau a chynlluniau treialu i nodi a chymhwyso gwersi?	Na	Ni chanfu ein hadolygiad unrhyw dystiolaeth bod y Bwrdd Iechyd yn casglu adborth staff yn rhagweithiol. Dangosodd cyfweiliadau ag ystod o staff fod angen mecanweithiau mwy rheolaidd ar gyfer adborth, megis rhwng gwasanaethau gofal brys ac argyfwng a gwasanaethau gofal sylfaenol, er mwyn sicrhau bod newidiadau gwasanaeth yn gweithio fel y bwriadwyd (Argymhelliad 14).

⁹ Mae CIVICA yn blatfform meddalwedd sydd wedi'i gynllunio i fesur adborth cleifion o fewn sefydliadau gofal iechyd.

Goruchwyllo a chraffu

- 78 Fe wnaethom ganfod, **er bod perfformiad gofal brys ac argyfwng yn cael ei fonitro'n rheolaidd, mae diffyg aliniad rhwng cynlluniau meysydd a gweledigaeth y Bwrdd Iechyd, ochr yn ochr â goruchwyliaeth ariannol wael, yn tanseilio effeithiolrwydd a chynaliadwyedd mentrau gwella.**
- 79 Mae'r canfyddiadau sydd wedi ein harwain at y casgliad hwn wedi'u crynhoi yn **Arddangosyn 10.**

Arddangosyn 10: goruchwyllo a chraffu ar wasanaethau gofal brys ac argyfwng.

Cwestiwn archwilio	Oes/ Na/ Rhannol	Canfyddiadau
A oes goruchwyliaeth effeithiol o berfformiad gofal brys ac argyfwng yn weithredol, gan gynnwys craffu a sicrwydd ar effeithiolrwydd cynlluniau a chamau gweithredu sy'n cael eu cymryd i gwrdd â'r galw yn well?	Oes	Mae goruchwyliaeth weithredol reolaidd o berfformiad gofal brys ac argyfwng. Mae adolygiadau gofal brys ac argyfwng wythnosol gyda Chymunedau Iechyd Integredig sy'n cynnwys cynrychiolwyr o YGAC. Ar adeg y gwaith maes, roedd y Bwrdd Iechyd yn adnewyddu ei Fwrdd Rhaglen Chwe Nod i oruchwyllo cynlluniau a chyflawni mewn perthynas â gofal brys ac argyfwng a'r Rhaglen Chwe Nod. Mae'r grŵp hwn yn bwydo i mewn i strwythurau adrodd mewnol y Bwrdd Iechyd yn uniongyrchol i'r Prif Weithredwr, yn ogystal ag yn allanol i'r Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol a Bwrdd y Rhaglen Chwe Nod Cenedlaethol. Yn gorfforaethol, mae Grŵp Cyllid a Pherfformiad Gweithredol y Bwrdd Iechyd yn monitro perfformiad a chynnydd gofal brys ac argyfwng yn erbyn y cynlluniau perthnasol.
A oes goruchwyliaeth effeithiol o berfformiad gofal brys ac argyfwng ar lefel pwyllgor a bwrdd, gan gynnwys craffu a sicrwydd ar effeithiolrwydd	Rhannol	Mae'r Pwyllgor Perfformiad, Cyllid a Llywodraethu Gwybodaeth yn monitro perfformiad gofal brys ac argyfwng yn rheolaidd. Mae gofal brys ac argyfwng wedi bod yn fesur perfformiad cynyddol i'r Pwyllgor Perfformiad, Cyllid a Llywodraethu Gwybodaeth ers mis Chwefror 2024. Mae'r adroddiadau yn tynnu sylw at berfformiad heriol parhaus ac yn darparu

Cwestiwn archwilio	Oes/ Na/ Rhannol	Canfyddiadau
cynlluniau a chymau gweithredu sy'n cael eu cymryd i ateb y galw yn well?		gwybodaeth feincnod ar gyfer metrigau penodol gyda Byrddau Iechyd eraill yng Nghymru.
A oes trefniadau ar waith ar gyfer monitro a goruchwyllo trefniadau priodol ar gyfer sicrhau ei fod yn defnyddio buddsoddiad mewn prosiectau gan Lywodraeth Cymru yn ddarbodus, yn effeithlon ac yn effeithiol?	Na	Mae angen craffu gwell ar gyllid a chael sicrwydd bod y Bwrdd Iechyd yn gwario arian a ddyrannwyd ar gyfer gofal brys ac argyfwng yn effeithiol. Mae adroddiad cyllid y Pwyllgor Perfformiad, Cyllid a Llywodraethu Gwybodaeth yn cynnwys cyfeiriad at yr £1.6 miliwn a ddarperir drwy'r Rhaglen Chwe Nod i'r Bwrdd Iechyd. Fodd bynnag, ni chanfu ein hadolygiad o bapurau unrhyw adroddiadau clir o sut mae'r arian hwn yn cael ei wario ar wella gofal brys ac argyfwng. Mae'r Bwrdd Iechyd hefyd yn derbyn cyllid ychwanegol trwy'r Gronfa Integreiddio Ranbarthol a chyllid Ymhellach yn Gyflymach, yn ogystal â chyfrannu arian o'i gyllid craidd. Fodd bynnag, ni chafwyd unrhyw adroddiadau o'r gwariant hwn mewn adroddiadau i'r pwyllgor na'r Bwrdd (Argymhelliad 15).

Ffynhonnell: Archwilio Cymru

Atodiad 1

Dulliau archwilio

Mae **Arddangosyn 11** yn nodi'r dulliau archwilio a ddefnyddiwyd gennym i gyflawni'r gwaith hwn. Mae ein tystiolaeth wedi'i chyfyngu i'r wybodaeth a gafwyd o'r dulliau isod.

Arddangosyn 11: dulliau archwilio

Elfen o ddull archwilio	Disgrifiad
Dogfennau	Fe wnaethom adolygu ystod o ddogfennau, gan gynnwys: • Cynlluniau strategol a gweithredol sy'n ymwneud â gwasanaethau gofal brys ac argyfwng; • Adroddiadau perfformiad; • Protocolau uwchgyfeirio; • Meini prawf atgyfeirio; ac • Adroddiadau archwilio mewnol.
Cyfweliadau	Fe wnaethom gyfweld â'r canlynol: • Prif Swyddog Gweithredu Dros Dro; • Cyfarwyddwr Rhaglen, Gwella Gofal Brys ac Argyfwng; • Cyfarwyddwr Cynorthwyol Gofal Brys ac Argyfwng; • Arweinydd Gofal Brys ac Argyfwng; • Cyfarwyddwr Cyfathrebu; • Cyfarwyddwyr Cymuned Iechyd Integredig (Dwyrain, Gorllewin a Chanolbarth); • Cyfarwyddwr Gofal Sylfaenol; • Pennaeth Gwasanaeth YGAC ar gyfer rhanbarth y Bwrdd Iechyd; • Arweinydd Llais Lleol;
Trafodaethau grŵp	Fe wnaethom gynnal trafodaethau grŵp gyda'r canlynol: • Arweinwyr ar gyfer Adrannau Brys, Canolfannau Argyfwng yr Un Diwrnod, Canolfannau Gofal Sylfaenol Brys ac Unedau Mân Anafiadau; ac • Arweinwyr clwstwr meddygon teulu ac arweinwyr meddygon teulu y tu allan i oriau'r Dwyrain;
Arsylwadau	Gwelsom y cyfarfod(ydd) canlynol:

Elfen o ddull archwilio	Disgrifiad
	Y Pwyllgor Perfformiad, Cyllid a Llywodraethu Gwybodaeth.
Dadansoddi data	Fe wnaethom ddadansoddi data sy'n ymwneud â gwasanaethau gofal brys ac achosion brys, gan ddefnyddio'r ffynonellau canlynol: - Dangosyddion Gwasanaethau Ambiwylans; - Dangosfwrdd Gofal Brys ac Argyfwng Iechyd a Gofal Digidol Cymru; - StatsCymru; - Data a ddarperir gan Lywodraeth Cymru mewn perthynas â gwasanaethau meddygon teulu y tu allan i oriau; a - Ffurflenni Monitro Misol.
Adolygiadau gwefan a phractis	Fe wnaethom adolygu gwefan y Bwrdd Iechyd a chyfrifon cyfryngau cymdeithasol sy'n ymwneud â darparu gwybodaeth i'r cyhoedd am gael mynediad at wasanaethau gofal brys ac achosion brys. Fe wnaethom hefyd adolygu gwefannau a llinellau ffôn practis ar gyfer: - sampl o 25 practis meddygon teulu; a - sampl o 19 practis deintyddol

Mae'r holl waith archwilio wedi'i gyflawni yn unol â safonau archwilio Sefydliad Rhyngwladol y Goruchaf Sefydliadau Archwilio (INTOSAI).

Atodiad 2

Meini prawf archwilio

Mae **Arddangosyn 12** yn nodi'r meini prawf archwilio a ddefnyddiwyd gennym i gyflawni'r gwaith hwn.

Arddangosyn 12: meini prawf archwilio

Cwestiynau archwilio	Meini prawf archwilio
A oes gan y Bwrdd lechyd gynlluniau cadarn ar waith i reoli'r galw am wasanaethau gofal brys ac argyfwng?	
A yw cynlluniau yn ceisio gwella rheolaeth y galw trwy newidiadau i ddarparu gwasanaethau yn unol â'r chwe nod ar gyfer gofal brys ac argyfwng?	• Strategaethau a/neu gynlluniau sy'n ymwneud â gofal brys ac argyfwng: – yn seiliedig ar wybodaeth gyfoethog a chyfredol, wedi'i lywio gan ddata galw am ofal brys ac argyfwng (yn y gorffennol a'r dyfodol), gan gynnwys uchafbwyntiau mewn gweithgaredd ar adegau / dyddiau a misoedd penodol, demograffeg a chyflyrau cleifion. – yn nodi a cheisio mynd i'r afael â risgiau allweddol sy'n gysylltiedig â'r galw am wasanaethau gofal brys ac argyfwng. – yn cyd-fynd â gofynion Chwe nod ar gyfer Gofal Brys ac Argyfwng Llywodraeth Cymru er mwyn rheoli'r galw yn well. – yn cynnwys gwybodaeth wedi'i dogfennu ar lwybrau clinigol amgen, gan gynnwys sut a phryd y dylid eu defnyddio.
A yw cynlluniau yn nodi'r lefelau presennol a gofynnol o adnoddau a	• Mae strategaethau a/neu gynlluniau yn manylu ar y: – gofynion adnoddau a chyllid a nodwyd i gefnogi unrhyw newidiadau i ddarparu gwasanaethau sydd wedi'u cynnwys yn y strategaeth/cynllun.

Cwestiynau archwilio	Meini prawf archwilio
staffio i gyflawni'r uchelgeisiau?	– gweithlu a sgiliau sydd eu hangen i ateb y galw, gan gynnwys newidiadau mewn modelau cyflenwi fel pwyntiau uchaf y gaeaf. Mae'r cynllun yn glir ynglŷn â'r adnoddau gofynnol o sgiliau/staff clinigol ar rhai nad ydynt yn glinigol.
A oes trefniadau ar waith i annog a galluogi pobl i gael mynediad at y gofal cywir, yn y lle iawn, ar y tro cyntaf, ac a yw'r rhain yn gweithio?	
A yw'r Bwrdd Iechyd yn cyfeirio gwasanaethau gofal brys ac argyfwng i'r cyhoedd yn effeithiol, fel eu bod yn gwybod sut i gael mynediad at wasanaethau'n briodol?	• Mae'r Bwrdd Iechyd yn darparu gwybodaeth glir i'r cyhoedd am wasanaethau sydd ar gael a dewisiadau amgen i adrannau brys drwy wahanol ffyrdd – gwefannau, trinwyr galwadau, posteri/taflenni, hysbysebion, gwefannau a llinellau ffôn meddygon teulu/deintyddion, cyfryngau cymdeithasol, fideos ac ati. • Mae strategaethau a/neu gynlluniau ar gyfathrebu'r cyhoedd yn cyd-fynd â gofynion nodau 2 a 3 o'r Chwe nod ar gyfer Gofal Brys ac Argyfwng LIC (Gofal cywir, lle cywir, tro cyntaf) • Mae tystiolaeth i awgrymu bod gan gleifion ddealltwriaeth dda o sut i gael mynediad at wasanaethau gofal brys ac argyfwng sy'n briodol i'w hanghenion.
A oes gan staff wybodaeth dda am yr ystod o wasanaethau eraill sydd ar gael i'w cleifion ac ar ba adegau y maent ar gael?	• Mae ymgysylltu rhwng Byrddau Iechyd a chlystyrau meddygon teulu / deintyddion / parafeddygon / fferyllwyr ynglŷn â llwybrau amgen sydd ar waith a dyfodol gwasanaethau gofal brys ac argyfwng. Mae gwybodaeth am y llwybrau a'r gwasanaethau hyn yn hygyrch i staff. • Gall staff gyfeirio / dargyfeirio cleifion yn uniongyrchol i leoliadau mwy priodol ar gyfer eu hanghenion, gan gynnwys Canolfannau Gofal Sylfaenol Brys a Chanolfannau Argyfwng yr Un Diwrnod.
A oes tystiolaeth bod newidiadau i ddarparu gwasanaethau yn arwain at well rheoli galw?	• Mae atgyfeiriadau i fodolau gwasanaeth newydd yn unol ag uchelgeisiau'r chwe nod ar gyfer llawlyfr polisi gofal brys ac argyfwng. • Gall YGAC gyfeirio o leiaf 4% o achosion at Ganolfannau Argyfwng yr Un Diwrnod. • Mae galwadau i 111 yn cael eu hateb yn gyflym ac mae cyfraddau gadael yr alwad yn isel. • Mae amseroedd ymateb ambiwlans brys, oedi mewn trosglwyddo o ambiwlans ac aros mewn Adrannau Brys ac Unedau Mân Anafiadau yn gwella.

Cwestiynau archwilio	Meini prawf archwilio
	- Mae'r data yn dangos gostyngiad yn nifer y cleifion ag aciwtedd isel / mân gwynion sy'n mynd i Adrannau Brys. - Mae'r data yn dangos ystod dda o apwyntiadau meddyg teulu ar gael. - Mae'r data'n dangos bod galwadau sy'n cael eu dargyfeirio rhwng 999 a 111/Galw Iechyd Cymru yn briodol gyda lefelau isel o alwadau sy'n cael eu dargyfeirio'n ôl a niferoedd isel o gyfraddau ail-gysylltu.
A yw'r Bwrdd Iechyd yn gwneud digon i fonitro perfformiad ei wasanaethau gofal brys ac argyfwng a chymhwyso'r gwersi a ddysgwyd i wella'r gwasanaethau ymhellach?	
A yw'r Bwrdd Iechyd yn monitro effeithiolrwydd llwybrau clinigol amgen, gan gynnwys drwy ofyn am adborth gan staff a defnyddwyr gwasanaeth?	- Mae'r Bwrdd Iechyd yn olrhain ac yn adrodd data i ddangos a yw cleifion yn cael mynediad at wasanaethau gofal brys ac argyfwng yn briodol. - Gall y Bwrdd Iechyd ddangos tystiolaeth ei fod yn ceisio adborth cleifion yn rheolaidd ac yn ei ddefnyddio i lywio a gwella cynlluniau. - Ceisir adborth rheolaidd gan staff amrywiol ar effaith newidiadau i wasanaethau a chynlluniau treialu i nodi a chymhwyso gwersi.
A oes craffu a sicrwydd effeithiol mewn perthynas â chyflawni cynlluniau ar gyfer gofal brys ac argyfwng a llwybrau clinigol amgen?	- Mae goruchwyliaeth effeithiol o berfformiad gofal brys ac argyfwng yn weithredol ac ar lefel y pwyllgor a'r bwrdd. Mae hyn yn cynnwys craffu a sicrwydd ar effeithiolrwydd y cynlluniau a'r camau sy'n cael eu cymryd i ateb y galw yn well. Mae goruchwyliaeth a chraffu yn cael eu llywio gan feincnodi cymharol a dysgu gan gyrff eraill lle bo hynny'n briodol. - Mae trefniadau ar waith ar gyfer monitro a goruchwyllo i sicrhau ei fod yn defnyddio adnoddau yn ddarbodus, yn effeithlon ac yn effeithiol mewn prosiectau gan Lywodraeth Cymru. Mae hyn yn cynnwys sefydlu gwerth am arian a pha wahaniaeth y mae'r prosiect wedi'i wneud.

Atodiad 3

Ymateb y rheolwyr i argymhellion archwilio

Mae Arddangosyn 13 yn nodi ymateb rheolwyr y Bwrdd lechyd i'r argymhellion a wnaed oherwydd yr archwiliad hwn. [Bydd yr ymateb rheolwyr wedi'i gwblhau yn cael ei fewnosod ar ôl ei ystyried gan [nodwch enw'r pwyllgor archwilio] y Bwrdd lechyd].

Arddangosyn 13: ymateb y rheolwyr

Argymhelliad	Ymateb y rheolwyr	Dyddiad cwblhau	Swyddog cyfrifol
Nodi data a ddefnyddir i lywio cynlluniau ar gyfer gofal brys ac argyfwng A1 Er mwyn sicrhau bod blaenoriaethau'n adlewyrchu ac yn cyd-fynd â gwybodaeth gyfredol fel galw am wasanaethau, capasiti gwasanaeth a phwysau demograffig yn y dyfodol, dylai'r Bwrdd lechyd nodi'n glir y data a ddefnyddir i lywio ei gynlluniau ar gyfer gofal brys ac argyfwng (Arddangosyn 2).			
Rheoli risg o fewn cynlluniau			

Argymhelliad	Ymateb y rheolwyr	Dyddiad cwblhau	Swyddog cyfrifol
A2 Er mwyn cryfhau rheoli risg, dylai'r Bwrdd lechyd sicrhau bod gan yr holl risgiau a nodir mewn cynlluniau gofal brys ac argyfwng berchnogion risg, sgoriau a thargedau clir yn ogystal â chatau lliniaru cadarn (Arddangosyn 2).			
Aliniad rhwng Cymunedau lechyd Integredig a chynlluniau gofal brys ac argyfwng corfforaethol A3 Er mwyn sicrhau bod y camau gweithredu sy'n digwydd o fewn Cymunedau lechyd Integredig yn cyd-fynd â gweledigaeth gorfforaethol y Bwrdd lechyd, dylai ddatblygu cynlluniau cyflawni Cymunedau lechyd Integredig i weithredu gweledigaeth y Cynllun Chwe Nod corfforaethol sy'n nodi dull cyson o olrhain perfformiad y cynllun gofal brys ac argyfwng cyffredinol ar draws pob ardal o'r Cymunedau lechyd Integredig (Arddangosyn 2).			
Adnoddau cynlluniau gofal brys ac argyfwng A4 Er mwyn darparu eglurder ynghylch sut y bydd mentrau'n cael eu hariannu y tu hwnt i'r cylch cynllun blynyddol, dylai'r			

Argymhelliad	Ymateb y rheolwyr	Dyddiad cwblhau	Swyddog cyfrifol
Bwrdd lechyd sicrhau bod ei gynlluniau ar gyfer gofal brys ac argyfwng yn nodi anghenion cyllido yn glir ar gyfer y blynyddoedd presennol a'r blynyddoedd i ddod, yn ogystal â nodi'r ffynonellau cyllid (Arddangosyn 2). A5 Er mwyn cefnogi cyflawni uchelgeisiau ei gynlluniau gofal brys ac argyfwng, dylai'r Bwrdd lechyd nodi gofynion y gweithlu presennol ac yn y dyfodol yn y glir (Arddangosyn 2).			
Gwella gwybodaeth am wasanaethau amgen A6 Er mwyn helpu i arwain cleifion i'r gwasanaeth mwyaf priodol ar gyfer eu hanghenion, dylai gwefan y Bwrdd lechyd gynnwys cyngor ar gyflyrau brys allweddol, megis anhawster anadlu, poen yn y frest neu frech (Paragraff 26) A7 Er mwyn helpu i fynd i'r afael â'r galw am ofal brys, dylai'r Bwrdd lechyd sicrhau bod meddygon teulu a phractisiau deintyddol yn darparu gwybodaeth glir, hygrych am wasanaethau gofal brys ac argyfwng ar eu gwefannau a chynnal archwiliad yn			

Argymhelliad	Ymateb y rheolwyr	Dyddiad cwblhau	Swyddog cyfrifol
y dyfodol i sicrhau cydymffurfiaeth (Paragraff 28). A8 Er mwyn cefnogi dealltwriaeth staff a'r cyhoedd o ehangder y gwasanaethau brys ac argyfwng o fewn y Bwrdd Iechyd, a sut i gael mynediad atynt, dylai'r Bwrdd Iechyd ddatblygu cynllun cyfathrebu ar gyfer gwasanaethau gofal brys ac argyfwng (Paragraff 33). A9 Er mwyn helpu staff iechyd a gofal i gyfeirio pobl at y gwasanaethau gofal brys ac argyfwng cywir a'u cyfeirio'n briodol, dylai'r Bwrdd Iechyd sefydlu mecanwaith i gadw'r Cyfeiriadur Gwasanaethau YGAC yn gyfredol, sy'n cynnwys adnabod swyddog sydd â chyfrifoldeb arweiniol am y dasg hon (Paragraff 37).			
Gwneud y defnydd mwyaf o Unedau Gofal Argyfwng yr Un Diwrnod a Chanolfannau Gofal Sylfaenol Brys A10 Er mwyn sicrhau cydymffurfiaeth â'r meini prawf a'r canllawiau atgyfeirio Unedau Gofal Argyfwng yr Un Diwrnod cenedlaethol, dylai'r Bwrdd Iechyd gynnal archwiliad o'i ddata Unedau Gofal Argyfwng yr Un Diwrnod ac			

Argymhelliad	Ymateb y rheolwyr	Dyddiad cwblhau	Swyddog cyfrifol
adrodd y canlyniadau i'r pwyllgor priodol (Paragraff 52). A11 Er mwyn sicrhau bod Canolfannau Gofal Sylfaenol Brys yn cael eu defnyddio i'r eithaf, dylai'r Bwrdd lechyd: 11.1 Weithio gyda phartneriaid allweddol, gan gynnwys meddygon teulu ac arweinwyr yr Adran Achosion Brys, i adolygu meini prawf atgyfeirio Chanolfannau Gofal Sylfaenol Brys. 11.2 Sicrhau bod meini prawf atgyfeirio Chanolfannau Gofal Sylfaenol Brys yn cael eu cyfathrebu'n dda ac yn hygyrch i staff perthnasol, ar ôl iddynt gael eu cytuno (Paragraff 56)			
Gwneud y defnydd mwyaf o Unedau Mân Anafiadau A12 Er mwyn deall pa mor dda y mae'n defnyddio Unedau Mân Anafiadau ac i nodi cyfleoedd pellach i wneud y mwyaf o'r gwasanaeth hwn, dylai'r Bwrdd lechyd gynnwys metrigau ar gyfraddau presenoldeb a throsglwyddo i'w unedau mân anafiadau a'i unedau asesu meddygol mewn adroddiadau i'r Pwyllgor Cyllid a Pherfformiad (paragraff 62).			

Argymhelliad	Ymateb y rheolwyr	Dyddiad cwblhau	Swyddog cyfrifol
Gwella adborth staff a chleifion A13 Er mwyn sicrhau bod cynlluniau yn y dyfodol ar gyfer gofal brys ac argyfwng yn cael eu llywio gan brofiad cleifion, dylai'r Bwrdd lechyd ddangos sut mae wedi ystyried adborth cleifion yn glir o fewn y naratif (Arddangosyn 9). A14 Er mwyn gwella'r ddealltwriaeth o sut mae gwasanaethau'n gweithio, a nodi gwendidau posibl neu ddysgu o newidiadau diweddar, dylai'r Bwrdd lechyd gyflwyno mecanweithiau rheolaidd ar gyfer adborth staff ar wasanaethau gofal brys ac argyfwng. Dylai hyn gynnwys adborth gan bartneriaid allweddol gan gynnwys staff gofal sylfaenol ac YGAC (Arddangosyn 9).			
Adrodd am wariant cyllid ychwanegol ar gyfer gwasanaethau Gofal brys ac argyfwng A15 Er mwyn cynyddu tryloywder a chryfhau sicrwydd bod arian a ddyrannwyd i'r Bwrdd lechyd ar gyfer gofal brys ac argyfwng yn cael ei wario'n ddoeth, dylai'r Bwrdd lechyd gynnwys gwybodaeth am ei ddefnydd o gyllid ychwanegol mewn adroddiadau cyllid rheolaidd i'r Pwyllgor Perfformiad, Cyllid			

Argymhelliad	Ymateb y rheolwyr	Dyddiad cwblhau	Swyddog cyfrifol
a Llywodraethu Gwybodaeth. Dylai hyn gynnwys defnyddio arian y Gronfa Chwe Nod, Ymhellach yn Gyflymach a Chronfa Integreiddio Rhanbarthol (Arddangosyn 10).			

Ffynhonnell: Archwilio Cymru

Archwilio Cymru

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn testun: 029 2032 0660

E-bost: post@archwilio.cymru

Gwefan: www.archwilio.cymru

Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn
yn Gymraeg a Saesneg.

We welcome correspondence and telephone
calls in Welsh and English.